

Júu³ tyú² 'e gajmaa¹a San Marcos

Cwoo¹o Wó³saai²¹ tsá²jmií²¹júu³tyú²lijo 'in tsá² seein²¹

¹ La lo ga'láa² 'wii²¹² júu³ tyú² tya' Jesucristo, Jónon¹ Dios 'ii.

² La lí² 'e gajin²¹ Isaías, 'ii jaain²¹ tsá² 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios calii liili¹:

Dios sii¹in jaain²¹ tsá² 'in tyan¹ júu³ tya'a.

'Ii tsáa¹ jéei¹gi lagí 'nu.

'Ii tsajmaa¹ júu³ xiiala tya¹ tsá² tyú² tya'a mi ñi¹²i.

³ Tá² ni'oo¹o jaain²¹ tsá² coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹.

Jin²in:

"Nuu²duu' njój² Cristo. 'Ná¹-a tyaa²¹aa' tyú² tyii'.

Tsáa²mo-'oo' 'e tyú¹-moo", jin²in.

⁴ La joon mo gajó² Wó³ saai²¹ tsá² jmií²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ gajin²in:

—'Ná¹-a unsii²naa' 'e 'i¹-'oo' joongi 'ná¹ saa¹naa' jmií²¹. Joon 'iin²mo Dios tsaa² tyii'.

⁵ Jileei²¹ tsá² 'in néei¹ coon²¹ li sii²¹ Judea joongi 'in néei¹ fuu²¹ Jerusalén tsalíin² tsanuu²¹ júu³ tya' Wó³ do. Joon la 'ii²¹² jmoo¹o 'in tsá² do tyaníi²¹ tya'a tyani Dios gasaa¹mo Wó³ 'ii jmií²¹ ti' jmií²¹ cwo² Jordán.

⁶ Siiin³ Wó³ lí¹ coon¹³ jñú² camello. 'E 'ñuu¹ tu²gi lí¹ coon¹³ loo²¹. Joon 'e gó²ø jmai² sinii²¹ coon¹³ to² sá² moo²¹.

⁷ Feei¹²¹ Wó³ tsá² júu³ tyú² joon gajin²in:

—Mi yuui¹³ jna joon 'injó¹ jaain²¹ tsá² feei¹. 'Ii feei¹gi lagí jna jiin¹³ jo tí²na juu¹³na wojní³ii sii¹³ii loo²¹ tsi mií¹i.

⁸ Jna-a saa²¹na 'naa' jiin¹³ coon¹³ jmíi²¹ pe 'ii-gí nicwo²o 'naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'e ngí¹ coon¹³ 'naa'.

Wó³ saa¹i Jesús jmíi²¹

⁹ Jiin¹³ jee²¹² jmíi²¹² joon cwa'ⁱⁱ Jesús fuu²¹ Nazaret náa¹ li sii²¹ Galilea. Joon gasaa¹mo Wó³ Jesús jmíi²¹ tsi jmíi²¹ cwo² Jordán.

¹⁰ Mo gacwa'ⁱⁱ Jesús tsi jmíi²¹ do joon ganii²¹ nó¹ 'oo² ñu'fú². Joon nii²¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios líi¹ maa²¹² jgaa¹i fu li siin¹²in. Joongí gajaan¹an fu yu' tyíi¹i.

¹¹ Joon ganúu²un coon²¹ júu³ jó² fu ñu'fú² jin²: —Yuu²¹ tyiia-oo 'nu 'in 'nee¹na. 'Áai¹ lí¹ jløø¹³na 'wii¹³ 'nu.

Tyaan¹ Satanás cwáain¹ 'ee líi¹ Jesús

¹² Tsifu joon gangajéei¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios Jesús fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹gi.

¹³ Joon do-o gateen¹in Jesús ca tséin¹ tunló¹ jmíi²¹² jee²¹² joo²¹ nuu²¹. Joon Satanás gacón²on cwáain¹ xiala líi¹ Jesús. Mi yuui¹³ joon gatyalín² ángeles tya' Dios gaunjíi²mo Jesús.

'Láa² Jesús 'wii²¹² to² tya'a coon²¹ li sii²¹ Galilea

¹⁴ Mo licíiin²¹ 'e ga'i² Wó³ 'nuñí³ joon gangóo¹o Jesús coon²¹ li sii²¹ Galilea. Cwoo¹o Jesús júu³ tyú² tya' Dios.

¹⁵ Joon gajin¹² Jesús sii¹²i tsá²:

—Gatyii²¹a, gati² 'ii²¹. Xuu 'ná¹gi 'e ti² jiin²¹ wa'a tyá² Dios to² tsá². Unsí²naa' 'e 'í¹-'oo' joon la ja²mo 'í¹-'oo' 'e júu³ tya' xiiala 'itiin¹³ tsá² —jin² Jesús.

Tøø²¹ Jesús tyá²¹in² tsá² 'in saain²¹ joo²¹ taai² jmii²¹

¹⁶ Ngoo²¹o Jesús ti¹ tyíia¹ Galilea mo ganíi²in Simón coon¹³ ruu²¹i sii²¹ Díi³ 'in saain²¹ joo²¹ taai² jmii²¹ do. Taain²¹² to² pii²¹ 'mó¹ tsi jmii²¹.

¹⁷ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Nilíin²duu' coon¹³ jna. Joon ijmée¹na 'naa' tsá² 'in jée¹i tsá² 'e licwii¹in Dios.

¹⁸ Tsifu joon gatuu²¹ 'mó¹ tya'a joon gan-galiin¹mo coon¹³ Jesús.

¹⁹ Joon xá ngoo²¹gi Jesús mo ganíi²in Jacobo coon¹³ ruu²¹i Wó³ jóon¹ Zebedeo. Táa¹i tsi coon²¹ barco 'mii¹ 'ná³ tya'a.

²⁰ Joon gatø¹ Jesús 'ii. Do-o gatiui²¹ jmii²¹. Do-o gajaan¹ Zebedeo coon¹³ tsa'leei¹³ tya'a. Joon Jacobo coon¹³ Wó³ ngalíin²mo coon¹³ Jesús.

Jaain²¹ tsá² 'in 'yui 'in 'líi³ alma tya'a

²¹ Tyaliin¹ Jesús coon¹³ 'in ngi¹ coon¹³on coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Capernaum. Joon mo gati² jmii²¹² 'e 'ii² 'woo²¹ tsá² Israel ga'i² Jesús 'e cwo¹ sinagoga do. Joon ga'láa² 'wii²¹² 'e²e tsá² júu³ tyá².

²² Líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'e jin² Jesús tsá² 'wii¹³ ga'e²e Jesús tsá² lawa jaain²¹ tsá² feei¹ jon'on la líi¹ 'in tifo² tya' ley tya' Moisés.

²³ Joon tsi inuu cwo¹ do 'yui jaain²¹ tsá² 'in 'yui 'in 'líi³ alma tya'a. Joon gafaa²¹ 'in tsá² do cwáain¹ tya' 'in 'líi³ do joon gajin²in sii²¹i Jesús:

24 —*ɛ'Ee li 'u'²u jee²¹² jna'a Jesús tsá² Nazaret?*
ɁTi gañi¹¹i 'e untyee¹u'u jna'a? Cwii¹moo 'nₙₙ. Jón¹
Dios 'nₙₙ. 'In tyú¹mo 'nₙₙ —gajin² 'in tsá² do cwáain¹
tya' 'in 'l̄ii³ 'yui alma tya'a.

25 *Joon gajin² Jesús sif²¹i 'in 'l̄ii³ 'yui alma tya'*
'ido:

—*Jo too²¹ m̄ii¹³. Tiui² 'in tsañₙₙ¹ no.*

26 *Joon 'in 'l̄ii³ do gajmaa¹a cii¹ 'in tsañₙₙ¹ do.*
Joon mi yuui¹³ ga'oo¹o joon gacwa'¹¹i 'in 'l̄ii³ 'yui
alma tya' 'ido.

27 *Jilee²¹mo ganga'goo²¹-tsi liili¹. Joon gaunngii¹i*
la 'oo³ ruu²¹i:

—*ɛ'Ee-gi lo no? Ɂ'Ee-gi júu³ 'múui² lo no? Ɂ'Iin-gi*
'in tsañₙₙ¹ lo? Tyu² to² ca jileei²¹, ca 'in 'l̄ii³ taai²
alma tya' tsá² nₙₙ¹²u to² tyu² 'ino.

28 *Jmoono-o galicwii¹in tsá² seein²¹ la caain²¹*
Galilea Jesús.

Un'láai² Jesús 'yiaunsáa³ Simón

29 *Ga'woo²¹i Jesús 'e cwo¹ sinagoga do joon*
ngalíin¹ fu tyá' Simón coon¹³ ruu²¹i D̄ii³. Ngoo²¹o
Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³on.

30 *'Yiaunsáa³ Simón do raan²¹mo l̄ii¹i tsaa²¹²*
tyi². Joon gasii²¹i tsá² Jesús:

—*Tsaa¹²a 'ino.*

31 *Joon gangatyéen¹in Jesús li raain¹ 'in tsat-*
saa¹³ do. Joon gason¹on cwoo²¹o 'ido. Joon mo
saa¹²a cwoo²¹o, tsifu joon gajaan¹ 'e l̄ii¹i 'ido. Joon
garóon²on 'ido joon gacwoo¹o 'e dø¹ø 'ido.

Un'láai² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

32 *Mo galicii²¹gi joon mo gayoin² ñi¹ joongi mi*
canₙₙ²¹xₙₙ joon gajajéei¹³ tsá² jileei²¹ tsatsaa¹³ li

siin¹² Jesús. Joongi jajéei¹ tsá² jileei²¹ 'in taai² 'in 'líii³ alma tya'a.

33 La tøøi² fuu²¹ gangatyéein¹ 'ooca'nú¹ li tyíin¹ Jesús.

34 Fúu¹mo 'in gaun'láai² Jesús. 'Láai² nii² jmoowúu¹ líii¹ 'in tsá² do. Joongi fúu¹mo 'in 'líii³ ga'woo¹i Jesús alma tya' tsá². Pe Jesús do jo gacwoo¹o faa²¹ 'in 'líii³ do tsuñi¹ 'ido 'iin 'i.

Jesús cwoo¹o júu³ tyú² li sii²¹ Galilea

35 Coon²¹ jmíi²¹² jéei¹, nuñu²¹mogi jiin¹³ jo róø²mo jnáa¹gi garóon² Jesús. Joongi gacwa'íi¹i 'e fuu²¹ do. Ngoo²¹o ti' fuu²¹ li jo 'in tsá² seein²¹gi. Ngafee¹³i Dios.

36 Simón coon¹³ 'in catyaaí²gi gangalín² nga'nee¹³i Jesús.

37 Joon mo gatsee²¹i 'ido joon gajin²in:

—Jilee²¹mo 'néei¹² 'nu.

38 Pe 'ii-gi gañii¹i:

—Moo²¹o' li caain²¹ fuu²¹ li' tyan^{'1}. Joongi do-o jon 'ná¹ cwóo³oo júu³ tyú² tsuñu 'wii¹³ joon 'e gajúu³uu —jin² Jesús siñ²¹i 'in tsá² do.

39 Joon la joon gacwo¹ Jesús júu³ tyú² tya' Dios la caain²¹ li tyú² to² Galilea. Tsi inñuñu cwo¹ tya' tsá² Israel gacwoo¹o júu³ tyú². Joongi ga'woo²¹i jileei²¹ 'in 'líii³ alma tya' tsá².

Un'láai² Jesús jaain²¹ 'in líii¹ jgoo²¹

40 Gangatyéein¹ jaain²¹ tsañuñu¹ 'in njgøøi²¹ li siin¹² Jesús. Gajuu²¹i 'wojníi¹i tyani Jesús joon gajin²in:

—Lí²o'o un'láa²mo'o jna wana 'iin²¹²u'un.

41 Joon galifee¹mo-tsi Jesú^s 'wii²¹² tya'a. Joon ganii¹³o cwoo²¹o gasuu²¹ tya'a. Joon gajin²o:

—'In²¹²moo 'láa²mo'o. Cwo'láa²modu'u.

42 Mo gajin²in 'elo joon tsifu gajeen²¹mo 'e jngøø¹i. Joon ga'láa²mo coonti.

43 Tsifu ga'í² Jesú^s júu³ pe lí¹ ga'í² júu³. Joon gajin²in:

44 —Jo 'in fu³u coonti jiin¹³ jaain²¹ pe cwoo³mo'o; cwo'eei¹³du'u untsá² 'woo²¹o 'e ga'láa²mo'o. Joon cwo²o Dios la gatyu² Moisés to² wii¹³ 'e galityú¹mo'o.

45 Pe tsifu joon ngai² 'in tsañuu¹ do ga'láa² 'wii²¹² jmo²o tsá² júu³ 'ee galí². 'Wii¹³ joon Jesú^s jo lí²gi 'í²¹ jiin¹³ coon²¹ fuu²¹ la jøø² tsá². Ngí²¹o la caain²¹ caluu lí jo 'in tsá² seein²¹. Pe la caan²¹mo jalíin² tsá² 'iin²¹²in jøøi² 'ii.

2

Jesú^s un'láai² jaain²¹ tsá² 'waa²¹ cwoo²¹o tí²i

1-2 Ningóo¹³xu tún² mo ga'í² Jesú^s fuu²¹ Caper-naum. Joon mo galiñii¹ tsá² tyíin¹in coon²¹ inuu galicaain²¹ tsá² fúui¹ líili¹. Gacuui¹ tsá² jiin¹³ jo 'í²gi inuu. Jo 'í²gi tsá² 'ooca'ná¹. Joon Jesú^s gacwoo¹ júu³ tyá² tya' Dios.

3 La 'í²¹² joon tyaliin¹in tyúuin² tsañuu¹. Jée¹i jaain²¹ tsá² sitsuu¹³. Jo lí²gi nii¹²i cwoo²¹o tii²i.

4 Pe jo lí² tyaliin¹ ca ti lí siin¹² Jesú^s 'wii¹³ fúui¹ líili¹ tsá² taai² inuu do. Joon ganáa¹ coon²¹ too²¹ lí 'yu' 'ná¹. Náa¹a 'yu' lí tyíin¹ Jesú^s. Joon lí ganáa¹ do-o, joon gaxiia²¹ 'in tsatsaa¹³ do tsíin² ni tyi¹.

5 Mo ganí² Jesús 'e jo'¹o líi²i 'in tsá² tyúuin² do.
Joon gajin² Jesús sii^{'21}i 'in tsatsaa^{'13} do:

—Yuuun²¹ tyiia, 'íin¹³moo tsaa² tya'i'i.

6 Pe 'inlíii¹³ tifo^{'2} tya' ley 'in néei¹ do ga'i¹-tsi:

7 “¿'Ee li 'e faa^{'21} 'in tsañuu^{'1} lo la no? Júu³ 'laa^{'21} tya' Dios faa^{'21} 'ino. Jiin^{'13} jaain^{'21} jo lí² 'íin² tsaa² tya' tsá². Jiin^{'13} 'ña'a Dios lí² 'íin² tsaa² tya' tsá²”.

8 Ñi¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tifo^{'2} joon gajin^{'2}in:

—¿'Ee li 'i¹-'oo' la no?

9 ¿Noo 'e jo taai^{'21}gi fuu²¹²uu 'in tsatsaa^{'13} no:
“Íin¹³moo tsaa² tya'i'i”, si fuu²¹²uu 'ee; “Ráan²un no,
saa^{'13} tya¹ raan¹un ni no joon ngi² no”?

10 Pe joon cwolini²ii' 'e jna-a 'in Ruu^{'21}na Tsá² mo
taan¹na fu juncwii^{'21} líi^{'21}oo 'íi¹³na tsaa² tya' tsá².
Ñíi²duu' 'elo —jin^{'2} Jesús sii^{'21}i tifo^{'2} do.

Joon gajin^{'2} Jesús sii^{'21}i 'in tsatsaa^{'13} do:

11 —'Nu-uu fuu²¹²uu, ráan²un no, saa^{'13} tya¹ raan¹un
no, joon cweei^{'2} fu tya'i'i.

12 Tsifu joon 'in tsatsaa^{'13} garóon²on 'a li raain¹ do. Joon saa^{'12}a tya¹ tya'a do joon gacwo'íi¹ la
jóø² jileei^{'21} 'in taai² do. 'Wii^{'13} joon jilee^{'21}mo
ganga'goo^{'21}-tsi. Joon gacwo^{'1}o 'maai^{'13} Dios joon
gajin^{'2}in:

—Jiin^{'13} coon^{'21} 'naa^{'13} jo mo nee²¹e' 'e la no.

Tø'i¹ Jesús Leví

13 Mi la cihiin^{'21} tún¹ ngoo¹ Jesús ti' tyíia¹ do. Joon
jileei^{'21} tsá² ngalíin² li siin^{'12}in. 'E'²e Jesús 'ido.

14 La 'íi²¹² mo ngii¹ Jesús do ganí^{'2}in Leví jóon¹
Alfeo. Leví do coon^{'21} 'laa^{'13} li ci¹ tsá² 'laa^{'13}. Joon
gajin^{'2} Jesús sii^{'21}i 'ido:

—Moo²¹o' coon¹³ jna.

Joon garóon² Leví fu li tyín¹in joon ngoo²¹o coon¹³on. Joon líi¹ fúui¹ 'in coon²¹ 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaa² ngaliin¹ coon¹³on.

¹⁵ Joon gatø¹ Leví Jesús ngaa¹²in coon¹³ 'ido fu tya'a. Joon fúu¹mo 'in cóñ² 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaa² tyaliin¹ li néei¹ Jesús. Caa²¹mo néei¹ coon¹³ Jesús joon coon¹³ tsá² tya'a.

¹⁶ Ganí² tifo² tya' ley coon¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos 'e néei¹ gó¹²ø 'uun²¹un jilee²¹mo coon¹³ Jesús. Joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² ngí¹ coon¹³ Jesús do:

—¿'Ee li' tyín¹ tifo² tyii' gó¹²ø 'uun²¹un coon¹³ 'in cóñ² 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaa² tyi¹?

¹⁷ Mo ganúu²un Jesús 'elo joon gajin²in:

—Jilee²¹ 'in tyúi¹ jo 'neei¹ timí¹ tya' 'i. Pe jilee²¹ 'in tsaa¹³ 'ii 'neei¹ timí¹ tya'a. Jo goo²¹² jna wa'a tø¹³øø 'in tyúi¹, gagoo²¹²oo wa'a tø¹³øø 'in 'oo² tsaa² —jin² Jesús.

Unngii¹tsá²Jesús cwáain¹tya' e gó²tsá²tyiiañi¹

¹⁸ Mo líi¹³ gajmaa¹a tsá² tya' Wó³ taa²¹a tyani Dios joon jo gagøø²¹ø. Coon²¹ 'naa¹³ mo jmaa¹a la joon coon¹³ tsá² fariseos 'inlíi¹³ tsá² ngaliin¹ li siin¹² Jesús. Joon gajin² 'in tsá² do sii²¹i Jesús:

—Jmoo¹o tsá² tya' Wó³ coon¹³ fariseos taa²¹a tyani Dios. Jo góø²¹ø. ¿'Ee li jo jmoo¹o tsá² tyi'nü-gí la no?

¹⁹ Joon gañii¹i Jesús:

—Mo tsalíin² tsá² coon²¹ li cui² cwoo²¹ tsá² 'e gó jmoo¹o wa'a jo gó² mo gó² 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do. Jo lí² wa'a jo gó²ø.

20 Pe coon²¹ jmii²¹² jéei¹ 'e jo taain²¹²gi 'in tsá² cui² cwoo²¹ do joon lí² jmáa¹a tsá² taa²¹a tyani Dios joon jo dø¹ø.

21 'Jiin¹³ jaain²¹ jo toon¹ 'mi² siiin¹³ coon¹³ ca 'no¹³ 'mi² 'míi². Wa'a jmoo¹o tsá² la joon mo tsø² 'e 'no¹³ 'mi² 'míi² do joon ilifee¹gi 'e 'gíi²¹ do.

22 Joongi jiin¹³ jaain²¹ jo tyii²¹a jmi³ móo¹ tsíloo²¹tsáai². Wana jmoo¹o tsá² la joon, joon mo 'ya² jmi³ móo¹ do joon idyii¹i 'e loo²¹tsáai² do. 'Láa²mo jmi³ móo¹ itsa'^{ii¹}. Joongi tsa'^{ii¹} 'e loo²¹ do. 'Wii¹³ joon tyiia²¹ tsá² jmi³ móo¹ do tsíloo²¹ 'míi² —jin² Jesús.

Cuun¹ tsá² tya'a mi³ trigo mo jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

23 Coon²¹ jmii²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngaliin¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a jee²¹² coon²¹ li injná² trigo. Pe 'in tsá² tya'a do ga'láa² 'wii²¹² cuun¹un mi³ trigo la '^{ii²¹²}gangí¹i.

24 Joon gajin² tsá² fariseos sii²¹i Jesús:

—Jóø², ¿'ee lí jmoo¹o tsá² tyi'i la no? Jo tíi²jmáa¹a to² mo jmii²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

25-26 Pe 'i-gi gajin²in:

—'Naa'-a, ñii²oo' la lí 'e gajmaa¹a 'lii²¹² David. David do coon¹³ tsá² tya'a gauntyéen²in jmii²¹² joon gatsaun'aai². Jaain²¹ tsá² sii Abiatar tyu²to² tya' jileei²¹ untsá² yiia¹³ joon. Joon David ga'ii²¹ tsi inuu tya' Dios. Joon gagøø²¹ø 'e 'iñi¹ nicwaai³

do. Pe jiin¹³ untsá² tii²i dø¹ø 'e 'iñi¹ do. Joongi gacwo² David 'e 'iñi¹ do ca 'in tsá² ngi¹ coon¹³on do.

²⁷ 'Gajmaa¹a Dios jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². 'E jmi²¹² do gajmaa¹a Dios 'e uncoon¹³on tsá² jon'on gajmee¹i Dios tsá² wa'a 'e uncoon¹³on 'e jmi²¹² do.

²⁸ Wii¹³ joon 'in Ruu²¹na Tsá² lí²-i tyu² to² ty'a' jmi²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² —jin² Jesús.

3

Jaain²¹ tsá² tuu²¹ cwoo²¹o

¹ Ga'ii²¹ tún¹ Jesús 'e cwo¹ ty'a' tsá² Israel. Mo gatyilia²¹ do joon tyín¹ jaain²¹ tsá² 'in tuu²¹ cwoo²¹.

² Joon gacón² tsá² fariseos cwáain¹ wana un'láa²i Jesús 'ii mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Joon 'e ilí² xia'la i'ní¹i Jesús.

³ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² tuu²¹ cwoo²¹o do:

—Ráan²un no; jmaa² siin¹²u'un tún² tsa¹ lo.

⁴ Joon gaunngi²¹i Jesús 'in tsá² catyaai² do:

—¿'Ee tii²na' jmoo²¹o' mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², 'e tyu² si 'e gó² 'ee? ¿Tí lí² un'láa²na' tsá² si 'e jngaa¹²na' tsá² 'ee? —gajin² Jesús.

Pe 'in catyaai² do ligoon gajaan¹ tii².

⁵ Joon gajóøi² Jesús 'in néei¹ do. Nii²¹-tsi Jesús ty'a. Joon fa'i³ líi² 'wii¹³ jo 'iin²¹²in 'ido 'øøi²¹-tsi. Joon gasii¹²i Jesús 'in tsatsaa¹³ do:

—Nii¹³ cwoo¹o no.

Joon ganii¹²in 'ido cwoo²¹o. Joon ga'lóo² cwoo²¹o coonti.

6 Joon ga'woo²¹mo jileei²¹ tsá² fariseos joon gasii²i coon¹³ tsá² tya' Herodes xiuala ilí² jngaa¹²mo Jesús.

Fúui¹ tsá² téein² lí' ti' tyíia¹ do

7 Joon gangalíin² Jesús coon¹³ tsá² tya'a ti' tyíia¹. Joon liili¹ fúui¹ tsá² seein²¹ Galilea ngalíin² caluu Jesús.

8 Mo galiñi¹ tsá² jilaa²¹ 'e jmoo¹o Jesús líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹ Judea ngalíin² ngajóøi² Jesús. Joongi jalíin² tsá² seein²¹ Jerusalén coon¹³ tsá² seein²¹ Idumea, joongi coon¹³ tsá² seein²¹ lí' ngoo¹³ jmií²¹ Jordán jalíin². Joon jalíin² tsá² ca tí² lí tyu² to² fuu²¹ Tiro coon¹³ 'in jalíin² ca tí² lí tyu² to² fuu²¹ Sidón. Jileei²¹ tsá² lo ngalíin² ngajóøi² Jesús.

9 'Wii¹³ fúui¹ liili¹ tsá² seein²¹ joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Tyaa²aa' tyu² coon²¹ barco joon jo lí² 'la²a 'in tsá² fúui¹ liili¹ no.

10 Liili¹ fúui¹ tsá² nigau'láai² Jesús. Joon jilee²¹mo tsatsaa¹³ leei¹² ruu²¹i 'iin²¹in soon²¹ tya' Jesús.

11 Joon mo ní² jilee²¹ tsá² 'in taai² 'in 'líii³ alma tya'a joon gasii²¹i 'wojníi¹i tyani Jesús joon ga'oo¹o jin²in:

—Jón¹ Dios 'næ.

12 Pe Jesús tyu² to² sii²¹i 'ido:

—Jo fó³oo' coonti 'iin jna.

Jesús tyii¹³in ji dyatuuin¹ tsá² tya'a

¹³ Mo gangayuum¹³ joon gasoo²o Jesús coon²¹ moo²¹. Joon gatø¹ Jesús jiin¹³ 'in 'iin²¹²in. Joon ngalíin² 'in tsá² do li siin¹²in.

¹⁴ Joon gajmaa¹a Jesús coon²¹ poo²¹² ti dyatuuin¹. 'Ii ingi¹ coon¹³on. Joongi sii¹in 'ido tsacwoo¹ júu³ tyá² tya' Dios.

¹⁵ Joon gatyu² Jesús to² 'e un'láai² tsatsaa¹³ joongi 'wooi²¹ jileei²¹ 'in 'lìi³ taai² alma tya' tsá².

¹⁶ 'In lo-o jee²¹² 'in dyatuuin¹ do: Simón, 'in sii²¹o jon Tú³.

¹⁷ Jacobo coon¹³ ruu²¹i Wó³, 'in jóon¹ Zebedeo. Jacobo coon¹³ Wó³ do gaunsii²¹ Boanerges. 'øøj¹²¹-tsi tsá² 'e taain¹ sii²¹ 'Óon² Cwaain'ña³ 'wii¹³ tsifu li'nii²¹-tsi.

¹⁸ 'In catyaai² do sii²¹ Díi³, Lii²¹², Bartolomé, Untø², Tomóo¹³, Jacobo jóon¹ Alfeo, Tadeo, Simóoi¹³ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananistas,

¹⁹ coon¹³ Judas Iscariote 'in gajaain¹³ Jesús mo galicíin²¹gi.

Cwo¹ tsá² tsaa² Jesús 'e 'yuui² 'in 'lìi³ alma tya'a

Mo galicíin²¹ joon ga'ii²¹ Jesús coon²¹ tsi inuu coon¹³ tsá² tya'a.

²⁰ Joon galicaain²¹ tsá² fúui¹ liili¹ jiin¹³ jo jøø²i dø¹¹ø.

²¹ Mo galiñi¹ ruu²¹i Jesús joon jin²in 'e nicaa²¹²mo Jesús. Joon gajalíin² 'iin²¹²in tøø¹ø tyitsaa²¹mo 'ido.

²² Joongi 'in tifo² tya' ley 'in jalíin² ti' Jerusalén gajin²in:

—Beelzebú 'yuui² alma tya' 'ino. 'Wii¹³ joon lí²-i 'woo²i 'in 'lìi³ taai² alma tya' tsá² —gajin² 'in tsá²

do. (Beelzebú sii²¹ 'in 'lìii³ 'in tyá² to² tya' 'in 'lìii³ catyaai².)

²³ Joon gatø¹ Jesús 'in tifo² tya' ley do. Joon ga'e²e 'ido coon^{'13} coon²¹ cwáain¹ do jin²in:

—¿Xiala li Satanás tyíi¹in 'ñaa'a?

²⁴ Wana jee²¹² gobierno tya' tsá² téein¹ la 'oo^{'21} 'ii, 'e gobierno do jo itaa^{'21}a.

²⁵ Wana la 'oo^{'21} tsá² inuu tya' tsá² tíi¹i pe 'in tsá² inuu do jo itaa^{'21}a.

²⁶ Joon wana 'in 'lìii³ 'in tyá² Beelzebú to' jmoo¹o 'nii^{'21} la 'oo^{'21} jee²¹² 'ii joon jo itaa^{'21}a. Jéei¹giXá¹ 'ii-o ityée¹mo coonti.

²⁷ 'Jiin^{'13} jaain^{'21} jo lí² 'ii^{'21} coon²¹ li tyíin¹ jaain^{'21} tsañuu^{'1} góøi^{'13} wana jo jéei¹gi 'ñuui² tsá² 'ii. Pe wana jéei¹gi 'ñuui² tsá² 'ii joon lí²-i 'woo² tsá² jilaa^{'21} 'e 'oo¹o.

²⁸ 'E la ja^{'2}mo fuu²¹²uu 'naa'. Jileei^{'21} tsá² 'in 'oo¹o tsaa² lí²-i 'in²in Dios tsaa² tya' 'ii coon^{'13} jilaa^{'21} 'e gó² 'e faa^{'21}a.

²⁹ Pe jileei^{'21} 'in faa^{'21}a 'e gó² tya' 'in Espíritu Tyá² tya' Dios coonti jo 'in² Dios tsaa² tya' 'i. Tsaa² tya'a taa^{'21}a coon²¹ tøø²mo.

³⁰ La joon gajin^{'2} Jesús sii^{'21}i 'ido 'wii^{'13} gajin^{'2}in tsá² do 'e 'ii-o 'yuui² 'in 'lìii³ alma tya'a.

Sáa³a coon^{'13} ruu^{'21}i Jesús jalín²

³¹ Mo licíiin^{'21}gi joon gatyaliín² sáa³ Jesús coon^{'13} ruu^{'21}i. Joon gajaan¹an caluu. Joon gatø^{'1}ø Jesús.

³² Jileei^{'21} 'in néei¹ co' li tyíin¹ Jesús gajin^{'2}in:
—Saa²a coon^{'13} ruu^{'21}u no-o natéein² ca'nú¹ 'naa^{'1}i 'nu.

³³ Pe joon Jesús gajin^{'2}in sii^{'21}i 'ido:

—ξ'lin sáa³aa joon 'iin ruu^{'21}na?

³⁴ Joon gajøø²ø Jesúus la 'ui. Jøø²mo jilee^{'21}mo 'in néei¹ coon^{'13}on joon gajin^{'2}in:

—Jilee^{'21} 'in néei¹ coon^{'13} jna lo 'ii sáa³aa joongiⁱ 'ii ruu^{'21}na.

³⁵ Tsʉ la jaain^{'21} 'in jmoo¹o la to² tyʉ^{'2} Dios 'ii ruu^{'21}na joongiⁱ 'ii sáa³aa —jin^{'2} Jesúus.

4

Cwáain¹ tya' tsá² jñi¹ jún²

¹ Coongi tún¹ ga'láa² Jesúus 'wii^{'21} 'e 'e^{'2}e tsá² júu³ tyʉ^{'2}a ti' tyíia¹ do. Líili¹ fúui¹ tsá² galicaain^{'21}. 'Wii^{'13} joon ga'i²i Jesúus tsi coon^{'21} barco 'íi¹ ni jmii^{'21} joon do-o gacwoo^{'21}. Pe jilee^{'21}mo tsá² gajaan¹ ti' jmii^{'21} do.

² Gasii^{'21}i Jesúus 'in tsá² do 'láai² cwáain¹. Joon mo 'e^{'2} Jesúus 'in tsá² do joon gajin^{'2}in:

³ —'Nʉʉ²duu' 'elo. Lawa jaain^{'21} tsá² 'in ngó¹ gangajñi¹ trigo.

⁴ Mo gadya^{'2}xʉ 'e trigo do joon gaxʉʉ^{'21}xʉ mi^{'3} trigo do ti' fu¹. Joon tsifu gatyalíin² ton¹ joon gagøø^{'21}o 'edo.

⁵ 'Elíii¹³gi mi^{'3} do gaxʉʉ^{'21} jee^{'21} cuun^{'21} li jo 'e cwoo^{'13} náa¹ 'láai². Joon 'e trigo do tsifu ga'yilia^{'21} 'wii^{'13} jo 'láai² cwoo^{'13} náa¹ li gaxʉʉ^{'21} do.

⁶ Joon mo ga'yeei^{'21} ñi^{'1} galifin^{'3}in 'wii^{'13} jo jmóo³ 'láai² sá². Joon galityʉʉn^{'21}.

⁷ 'Elíii¹³gi mi^{'3} gaxʉʉ^{'21} jee^{'21} 'motóon¹. Pe 'motóon¹ do jmooonogiⁱ gacwaain^{'21}. Joon galipii^{'3} 'e trigo do. La do-o jon jo lí² cwo¹ mi^{'3} tya'a.

8 Joon 'elíii¹³gi mi¹³ gaxuu²¹ jee²¹² cwoo¹³ 'oo¹³. Joon mo ga'yia¹ joon gacwáan¹mo tyá². Tsifu gacwo¹ mi¹³tya'a. 'Elíii¹³ mi¹³ do gacwo¹ dyadya¹ mi¹². 'Elíii¹³gi gacwo¹ sesente mi¹³. 'Elíii¹³gi ca cíein¹³ mi¹³ gacwo¹ 'e trigo do.

9 Joongi jin² Jesús:
—Wana sá² loocwoo¹oo', náu²duu'.

'Ee to² 'in³ 'e cwáain¹ do

10 Mo ngayuui¹³ joon gatuui¹ Jesús yaai. Jiin¹³ 'in téein²gi co'lí siin¹²in joongi jiin¹³ dyatuum² tsá² tya'o gajaan¹gi coon¹³on. Joon gaunngii¹i 'ii:

—¿'Ee 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e júu³ gaty²¹a do?

11 Joon gajin² Jesús sii¹²¹i 'ido:

—Ca jiin¹³ 'naa' nigacwoo¹o Dios 'e 'øøi¹²¹-oo' júu³ 'uuin²¹ tya'a tya' xiuala tyá² Dios to² tsá². Pe jileei¹²¹ 'in catyaa² do jmaai¹³ coon¹³ cwáan¹mo nuu¹un.

12 Lí²-i jóø² 'ido pe jo ñi¹-i 'ee jnéei². Nuu¹o pe jo 'øøi¹²¹-tsi. Pe wana tsáai¹-tsi 'e jnéei² joongi 'øøi¹²¹-tsi 'ee nuu¹un fowa'a niunsíi²mo 'e 'i¹-tsi joongi fowa'a 'íin²mo Dios tsaa² tya'a.

Jesúsfaa²¹a xiuala 'øøi¹²¹-tsi tsá² cwáain¹ tya' tsá² jna² trigo do

13 Joon gajin² Jesús sii¹²¹i 'ido:

—¿Xiiagila 'øøi¹²¹-oo' 'e cwáain¹ catyiia² do wa jo 'øøi¹²¹-oo' 'e cwáain¹ lo?

14 'In gajñi¹ jún² trigo do líii¹ lawa'a 'in tsá² 'in 'e¹ júu³ tyá².

15 Joon 'inlíii¹³ tsá² líii¹ la lí 'e jún² trigo 'e gatoo²¹ co' fu¹. Nuu¹o júu³ tyá² pe mo galicíin²¹ 'a

ganúu²un do joon jó² Satanás tyii²¹ tún¹ 'e júu³ tyá²
do 'e nataa'¹³ alma tya' tsá².

16 'Inlíhi¹³gi líii¹ la li jún² 'e gangajna² jee²¹²
cuun²¹². Nuu¹o 'ido júu³ tyá² joon 'ii²¹mo røø²¹.

17 Pe jo gatoo¹³ jmóo³ 'láai² joon jo taa²¹a. Ce
tsifu 'e gatoo¹³ fa'i³ tya'a si 'e 'in 'eei¹ 'ii 'wii¹³
núu²un júu³ tyá² joon tøø²o júu³ tyá². Jo seein¹ tá².

18 'Inlíhi¹³gi líii¹ la li jún² 'e gangajna² jee²¹²
'motóon¹. Nuu¹o 'ido júu³ tyá².

19 Pe líi¹ 'i¹-tsi jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹. 'i¹-tsi 'e
lisá² cuu², joon cuu² do coon²¹ 'ii tóo². Joon 'iin²¹²in
jilaa²¹ 'e catyiia². Jilaa²¹ 'elo li¹ 'i¹-tsi tsá² jiin¹³ jo
jøøi²gi wa'a 'i¹-tsi júu³ tyá². Joon jo nøø¹³gi.

20 Pe 'inlíhi¹³gi núu²o joon 'ii²¹mo júu³ tya' Dios.
Joon jmaa¹o la to² tyá² Dios. 'Ii líii¹ la li jún² 'e
gangajna² li cwoo¹³ 'oo³. 'Inlíhi¹³ líii¹ la li jún²
'e gacwo¹ dyadya¹ mi³. 'Inlíhi¹³gi líii¹ la li jún² 'e
gacwo¹ sesenta mi³ si la li 'e gacwo¹ cíein¹³ mi³ do
'ee.

Coon júu³ cwáain¹ tya' jí² coo²¹

21 Joon gajin²o jon Jesús:

—Wana tyan¹ tsá² coon²¹ jí² coo²¹, ¿ti sii²¹i tsi
cajóoi¹³ si nø' coo'mó² 'ee? Jo jmoo¹o tsá² la joon. Li
yu' 'íi² tsá² jí² coo²¹ do joon coon¹³ la joon jnée²mo
tsá².

22 Jilaa²¹ 'e si'mo² nano 'ná¹-a jnéei² mi liciiin²¹gi.
Joon jiin¹³ coon²¹ júu³ 'uuin²¹ ilisá² wa'a jo liñi¹
tsá².

23 Wana sá² loocwoo¹oo', nøø²duu'.

24 Joongi jin² Jesús:

—Tyán²duu' cwáain¹ jilaa^{'21} 'e nuu²uu'. Jileei^{'21} 'in núu²unxu, xu jon i'øøi^{'21}-tsi. Pe jileei^{'21} 'in núu²un coon^{'21} ce tún² joon tyú²-u 'øøi^{'21}-tsi.

²⁵ Joongi jileei^{'21} 'in tyú² 'øøi^{'21}-tsi joon i'øøi^{'21}gi-tsi. Pe jileei^{'21} 'in xu 'øøi^{'21}-tsi joon 'íin²mo-tsi jiin^{'13} 'e xu 'øøi^{'21}-tsi do.

Coon²¹ júu³ cwáain¹ tya'jún² 'e cwaain²¹

²⁶ Faa^{'31}gi Jesús jin^{'2}in:

—La tyú² Dios to² la joon lí¹ mo jaain^{'21} tsañuu^{'1} gajnii¹ jún² ni 'wó².

²⁷ Mi ngayuu^{'13} joon tsacwuu^{'21}mo. Mi li ciin^{'21}xu tún² joon róon²o. Joon 'láa²mo jmíi¹ coon^{'13} 'woo¹ gangíi^{'13}. 'A jún² do nii^{'13}i joon cwaain^{'21} pe jo ñí¹ tsá² xiala cwaain^{'21}.

²⁸ Coon^{'13} 'ña'a cwoo^{'13} do cwaain^{'21} do. Nifu 'yeei^{'21} mo^{'2} tya' joongi tóon¹ tya'a joongi tsatoo^{'13} mi^{'3} tya'a.

²⁹ Mo naróo² mi^{'3} tya'a joon tsatyuu^{'21} tsá², tsatyian¹ tsá² tsu gati^{'2} tiempo 'e garoo^{'21}.

Coon²¹ júu³ cwáain¹ tya'jún² mostaza

³⁰ Joon gajin' Jesús:

—'E júu³ lo li la li 'e cwáain¹ fuu^{'21}uu 'naa'.

³¹ Lawa coon^{'21} mi^{'3} jún² tya' mostaza 'e jní² tsá² ni 'wó². 'E joon jún² 'e pii^{'3}gi la jee^{'21} jilaa^{'21} jún² 'e sá² ni cwoo^{'13} juncwii^{'21}.

³² Pe mi jní² tsá² joon cwaain^{'21} coo^{'13}gi lagí jilaa^{'21} 'oonuu^{'21}. Tsí³ cwáa¹ coo^{'13} ca ton¹ 'in 'íi¹ lí¹ yu['] lí²-i cwaai^{'21} nu['] iin^{'3} tya'a.

Coon²¹ 'e gajmaa¹a Jesús tya' coon^{'21} júu³ cwáain¹

33 La joon ga'e² Jesús tsá² júu³ tyá² coon^{'13} 'láai² cwáain¹ la lí¹ 'elo. Ga'e² Jesús tsá² ca jiin^{'13} ti lí² 'øøi^{'21}-tsi tsá².

34 Jiin^{'13} coon^{'13} jmaai^{'13} cwáan¹mo sii^{'21}i Jesús tsá². Jo jmaa^{'13}a tsá² fúui¹ júu³ xiuala lí², jiin^{'13} tsá² tya'o gajma^{'2}a júu³ xiuala lí².

Jesúsjmoo¹o 'ejon¹ tyí² coon^{'13} 'ejnóo¹jmíi^{'21}

35 Jmíi^{'21} joon mo ga'i² nuu^{'21} joon gasii^{'21}i Jesús tsá² tya'a:

—Moo^{'21}o' lí' ngoo^{'13} tyíia¹ no.

36 Joon natáa¹i tsá² tya' Jesús tsi barco lí tyíin¹ Jesús. Joon do-o gatiui^{'21} jilee^{'21}mo tsá² téein² ti' tyíia¹ do. Joon ngaliin¹gixá barcos 'elíii^{'13} coon^{'13}on.

37 Pe joon garoon¹on coon^{'21} tyí² tá² liili¹. Joon gajnáa¹jmíi^{'21} ca tsi barco do. La do-o garøøi¹jmíi^{'21} tsi barco tya'a.

38 Joon raain¹ Jesús cwuu^{'21}i ca tí² tu'míi² barco do. Cwuu^{'21}i tsín² mootyíi¹i coon^{'21} ni tu'míi^{'2}xá. Joon gaunjnaa¹-tsi tsá². Joon gajin^{'2}in gasii^{'21}i 'ii:

—;Tifo^{'2} tyii'i! ;Ti jo cwáain¹ tyí'i 'e júun²mo'?

39 Joon garóon²on Jesús. Joon gatyuu^{'13}mo 'e tyí² do. Joon gasii^{'21}i jmíi^{'21}:

—Jo too^{'21} míi^{'13}, catii².

Joon tsifu gajaan¹ 'e tyí² do. Jilaa^{'21} ga'íi² tii².

40 Joon gasii^{'21}i Jesús tsá² tya'a:

—;Ee lí' 'goo^{'21} 'lii^{'21}? ;Ee lí' jo jai^{'2} líii²gi' Dios?

41 Jileeí^{'21} tsá² tya'a gafoo^{'1}i líili¹ joon sii^{'2}i jee^{'21} 'ii:

—;Lin-gí lo no? Jilaa^{'21} tyí² joon jilaa^{'21} jmíi^{'21} nuu^{'13}an to² tyá^{'2} 'ino.

5

Tsá² Gadara in 'yuui² in 'līi³ alma ty'a'a

¹ Mo gatyalíin² lí' ngoo¹³ tyíia¹ cataain²¹ do lí seein²¹ tsá² Gadara.

² Mo gacwo^{'ii¹} Jesús tsí barco do joon gajó² jaain²¹ tsá² 'in 'yuui² 'in 'līi³ alma ty'a'a. Jee²¹² 'aan¹ ty'a' 'līi²¹² cwo^{'ii¹i} 'in tsá² do.

³ Tsú jee²¹² 'aan¹ ty'a' 'līi²¹² do ni taain¹ 'in tsá² do. Jiin^{'13} jaain²¹ jo lí² 'ñúu¹i. Jon'on coon^{'13} ñí³ lí² 'ñúu¹i.

⁴ Líi¹ 'láai² naa^{'13} niga'ñúui¹ tsá² 'ii coon^{'13} ñí³. Ni'ñúu² tsá² tii² cwoo²¹ pe joon tsifu 'gii¹o 'e 'ñúu¹ cwoo²¹. Joon jmoo¹o 'no^{'3} 'e 'ñúu¹ tii¹i. Jo 'e lí² 'woo¹-tsí.

⁵ Lí' jmii¹ tiin^{'13} lí' 'woo¹ ngii¹ la caain²¹ moo^{'21} joon la caain²¹ jee²¹² 'aan¹ ty'a' 'līi²¹² 'oo¹o taa²¹ līili¹. Joongi tyuu^{'12i} 'ña'a cuun²¹².

⁶ Pe joon wíin²gi mo ganíi² Jesús. Joon tsifu cwiin¹ ngoo¹o ngasii^{'1i} 'wojníi¹i tyani Jesús.

⁷⁻⁸ Mi yuui^{'13} joon gajin² Jesús sii^{'21i} 'in 'līi³ 'yuui² alma ty'a:a:

—Tíui¹ 'in tsañuu^{'1} no.

Joon ga'oo¹o tá² līili¹ 'in 'līi³ do 'in 'yuui² alma ty'a' 'in tsañuu^{'1} do jin^{'2in}:

—¿'Ee 'ná¹ jmáa³aa coon^{'13} 'ná? Jón¹ Dios 'in tyín¹ 'ná'fú² 'ná. Mí³ii tyani'i tyani Dios jo jmáa¹u'un jna.

⁹ Joon gaunngii¹ Jesús 'ii:

—¿Xiala sii^{'21} 'ná?

Joon gañii¹i 'in 'līi³ do:

—Legión sii²¹ jna'a 'wii¹³ liili¹ fúu²u'u saan²¹a'an
joon sii²¹ jna'a la joon.

¹⁰ Líi¹ gamii¹ 'in 'líii³ do tyani Jesús 'a jo 'óøi¹ 'ido
'ii.

¹¹ Joon liili¹ fúui¹ ñí¹ taain²¹² gøø²¹ coon²¹ tsa²
moo²¹ do.

¹² Joon 'in 'líii³ do gasii²¹i Jesús jin²in:

—Siin¹ jna'a fu li taain²¹² ñí³ do. Cwo²o júu³
wa'a tsatoo²o'o alma tya' ñí¹ do.

¹³ Joon gacwoo¹ Jesús 'ii júu³. Tsifu gacwo'íi¹ 'in
'líii³ taai² alma tya' 'in tsañuu¹ do joon gangataa²i
alma tya' ñí¹ do. Taain²¹² jiin¹³ túu² mil ñí¹ 'a
tsa² moo²¹ do. Gacwiin¹in 'in ñí¹ do gaxuui²¹ yaai
tyisii² joon gaxuu²¹i fu tsi tyíia¹ do. Joon gajgoo²¹o
jmiíi²¹.

¹⁴ 'In taain²¹² 'aai²¹ ñí¹ do ngaliin¹ 'e fuu²¹ do
joongi ngaliin¹ la caain²¹ li taain²¹² tsá². Ngaj-
maa¹³a tsá² júu³'ee-gi líii¹ ñí³ tya'a. Joon gangalíin²
tsá² ngajøø² 'ee galí².

¹⁵ Joon gatyalíin² tsá² fúui¹ li siin¹² Jesús. Joon
ganí² 'in tsañuu¹ 'in mo ta 'yuum² 'in 'líii³ alma tya'a
do. Joon nityíin¹in tyi¹i siin¹³in røø²¹ jo caai²¹²gi.
Ni'láa²mo. Joon líi¹ gafoo¹i 'in tsá² tyalíin² do.

¹⁶ Joon jileei²¹ tsá² 'in niganí² 'ee galí² tyaa¹ tsá²
júu³ 'in tsá² tyalíin² do xiala galíi¹ 'in tsañuu¹ 'in
mo ta 'yuum² 'in 'líii³ alma tya'a. Tyaa¹o júu³ jon la
lí² 'e gangangíi¹ 'in ñí¹ do.

¹⁷ Joon gamii¹ tsá² fúui¹ liili¹ do tyani Jesús wa'a
cwo'íi¹ 'ido fuu²¹ goo¹o.

18 Ga'ii²¹ Jesú斯 tsí barco do. Joon 'in tsá² 'in mo ta 'yuui² 'in 'líii¹³ alma tya'a gasíi^{'21}i Jesú斯 wa'a tsalín² coon^{'13} 'ido.

19 Pe jo gacwo¹ Jesú斯 júu³. Joon gajin^{'2}in síi^{'21}i 'ido:

—Cwei^{'2} fu tyi'i. Cwojmaa^{'13}du' júu³ ruu^{'21}u 'e fee^{'1} liili¹ 'e nigajmaa¹a Dios 'wii^{'13} tyi'i. Joongi liili¹ nagalifeei^{'1}-tsí Dios 'wii^{'212} tyi'i.

20 Joon gangaa^{'13}mo 'in tsañuu^{'1} do. Joon ga'láa² 'wii^{'212} jmo^{'2}o tsá² júu³ la caain^{'21} fuu^{'21} taa^{'13} Decápolis. Gajmaa¹a júu³ 'e fee^{'1} liili¹ 'e nigajmaa¹ Jesú斯 'wii^{'13} 'ii. Joon jilee^{'21}mo tsá² tsa'goo^{'1}-tsí liili¹.

Xuui^{'212} tya' Jairo coon^{'13} 'in tsamí^{'2} 'in gason^{'1} siin^{'3} Jesú斯

21 Gatyilia^{'21} Jesú斯 li ngoo^{'13} tyíia¹ li cataain^{'21} do. Joon gatyaliín² tsá² fúui¹ liili¹ li siin^{'12}in. Joon ti' tyíia¹ do-o gajaan¹.

22 Joon gajó² jaain^{'21} tsá² 'in tyá^{'2} to² cwo^{'1} singagoga. Jairo sii^{'21} 'ido. Mo ganí^{'2}i Jairo Jesú斯 joon gatyíia² 'wii^{'212} tii² Jesú斯.

23 Joon gamíi¹i tyani Jesú斯 jin^{'2}in:

—Ijúun²mo xuui^{'212} tsamí^{'2} tyíia. Jmaa² feei^{'1}-'o'o 'wii^{'212} tyíia. Ñí^{'2}in; ñitaan^{'12}an cwoo^{'1}o tya'a. Joon cwo'láai², cwooseen^{'21}mo.

24 Joon gangóo¹ Jesú斯 coon^{'13} 'in tsañuu^{'1} do. Pe líi¹ fúui¹ tsá² ngalíin² coon^{'13}on. Joon liili¹ cuu^{'13} li ngóo¹ do.

25 Joon jee^{'212} 'in tsá² fúui¹ do ningóo¹ jaain^{'21} tsamí^{'2} tsaa^{'13}. Ningóo¹ jiin^{'13} dyatun¹ jiin^{'21} 'e tooin^{'21} jmi¹.

26 Niganii²¹ wúu¹ liili¹ 'a lí² mi² tya'a. Joon na'iin² jilaa^{'21} 'e 'oo¹x⁴ pe jo mo gajaan¹ 'e líi¹i 'ido coonti, x⁴li' 'e ngafuu¹gi.

27-28 Mo ganúu²un 'in tsamí² do jilaa^{'21} 'e jmoo¹o Jesús ga'i¹-tsi: "Wana gason^{'1}oon siin^{'3} 'ino joon i'láa²moo." Joon gangatyéen¹in lí caluu Jesús joon gason^{'1}on siin^{'3} 'ido.

29 Mo gason^{'1}on siin^{'3} Jesús tsifu gajaan¹ 'e tooin²¹ jmi¹ do. Joon galili^{'3}i 'e ga'láa²mo coonti.

30 Joon mo galili^{'3}i Jesús 'a naga'láa²mo jaain²¹ tsá² coon^{'13} 'ii^{'21} tya'a joon gajóø² lí caluu jee^{'212} tsá² fúui¹ do. Joon gaunngíi¹i:

—¿'lin gason^{'1} siin^{'3}íin?

31 Joon gajin^{'2} tsá² tya'a sii^{'21}i 'ii:

—Moo²¹o'o líili¹ 'la^{'2} tsá² tyi'i xiiala lí² unngíi¹u'un: "¿'lin gason^{'1} siin^{'3}íin?"

32 Pe jóø² Jesús la cataain²¹ caai²¹ 'iin^{'212}in 'in gason^{'1} siin^{'3} do.

33 Joon 'in tsamí² do jlee¹e joongi 'goo^{'21}o líili¹ ñí¹o 'ee 'e galí² do. Joon ngoo^{'21}o lí siin^{'12} Jesús. Joon gasii^{'21}i 'wojnúi¹i tyani 'ido. Gajin^{'2}o la ja^{'2}mo ce jilaa^{'21} 'e galí².

34 Joon gajin^{'2} Jesús sii^{'21}i 'in tsamí² do:

—Yáan²¹ tyiia, ga'láa²mo'o 'wii^{'13} jo^{'1}o líi²u. Cwei^{'2} júu³ røø²¹. 'Láa²mo'o coonti jmoowúu¹ líi¹u'u.

35 Faa^{'21}gi Jesús siin^{'12}in mo gatyaliin² tsá². Jalín² tya' 'in ty⁴ '2 to² cwo^{'1} do. Joon gajin^{'2} 'in tsá² tyalín² do sii^{'21}i jmii²¹ 'in xuui^{'212} tsaa^{'13} do:

—Najúun²mo yʉ²¹n tyi'i. Jo untyíi²in-gi'i 'in tifo² no.

³⁶ Pe Jesús, mo ganúu²un 'e faa^{'21} 'in tsá² tyalín² do joon gajin^{'2} Jesús sii^{'21}i 'in tsá² tyʉ^{'2} to² cwo^{'1} do:

—Jo foo^{'13}'o, jiin^{'13} jo^{'1}'o cwolíi²naa'.

³⁷ Joon jo 'in cwo¹gi Jesús tsalíin² coon^{'13}on, jiin^{'13} Tú³, coon^{'13} Jacobo coon^{'13} Wó³ ruu^{'21}i Jacobo.

³⁸ Joon mo gatyalín² tyʉ 'in tsá² tyʉ^{'2} to² cwo^{'1} do joon ganí^{'2}in Jesús tsá² fúui¹ liili¹. In ci^{'2} to^{'2} mii^{'13} liili¹.

³⁹ Joon ga'i²i Jesús joon jin^{'2}in:

—¿'Ee li' to^{'2} li¹ mii^{'13}? ¿'Ee li'ci^{'2} li¹? Jo mo júuin² 'in xuui^{'212} no li*í* cwuu^{'21}mo 'ino.

⁴⁰ Pe 'in tsá² do gaungøø¹mo Jesús. Joon ga'wooi^{'21} Jesús tsá² ce jilee^{'21}mo. Joon gatø^{'1}ø jiin^{'13} jmii^{'21} coon^{'13} sáa³ xuui^{'212} tsaa^{'13} do, joongi fiin^{'13} coon^{'13} 'in ngaliin¹ coon^{'13}on do. Joon ga'i²i li raain¹ 'in xuui^{'212} do.

⁴¹ Gason^{'1} Jesús cwoo^{'21} 'ido joon gajin^{'2}in sii^{'21}i xuui^{'212} do coon^{'13} jmíi¹ ty'a:a:

—Talita cumi. ('E 'øøi^{'21}-tsi tsá² jin^{'2}in: 'Nʉ fuu^{'212}uu mí², ráan²un no.)

⁴² Tsifu joon garóon²on 'in xuui^{'212} tsamí^{'2} do. Joon gangi^{'1}'o. Joon dyatun¹ jiin^{'2}gi ngóo¹'o. Jilee^{'21} tsá² do ganga'goo^{'21}-tsi.

⁴³ Pe joon ga'i^{'2} Jesús júu³ sii^{'21}i 'in tsá² taai² tsi inʉ do:

—Jo 'iin fu^{'2}uu' ce jiin^{'13} jaain^{'21}.

Joon gatyʉ^{'2} to² wa'a dø^{'1} 'in xuui^{'212} tsamí^{'2} 'in najiin^{'1} do.

6

Mo ngóo¹on Jesús fu Nazaret

¹ Mo ngayuui¹³ gaun'láai² Jesús 'in xuui²¹² tsamí² tsaa¹³ do joon gangaliin¹mo fu goo¹o Nazaret coon¹³ tsá² tya'a.

² Mo tí² jmii²¹² 'ii²¹ woo²¹ tsá² ga'láa² Jesús 'wii²¹² 'e 'e¹'e tsá² júu³ tyú² tsi inuu cwo¹ sinagoga si² do. Joon fúu¹mo 'in núu²un 'e faa²¹ 'ido. Joon líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² joon jin² 'in tsagoo¹o do:

—¿Xiala galitíi²i 'in tsañuu¹ no 'e faa²¹ no? ¿Ee júu³ lo 'e¹ 'ino? ¿Xiala jmoo¹o jilaa²¹ milagro lo?

³ 'In tsañuu¹ lo jaain²¹ tí'mó² 'ii. Jón¹ María, joon ruu²¹mo Jacobo coon¹³ Sé³ coon¹³ Judas coon¹³ Simóoi¹³. Joongi ruu²¹i tsamí² seen²¹mo jee²¹² jna' lo.

La joon gajin² tsá² Nazaret 'wii¹³ joon jo jo¹ líi²i Jesús.

⁴ Pe joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—Jilee²¹mo jmoo¹o nuu¹³un jaain²¹ tsá² 'in faa²¹a júu³ tyú² tya' Dios pe tsagoo¹o coon¹³ ruu²¹i 'in seein²¹ inuu tya'a jo cóñ²on cwáain¹.

⁵ 'Wii¹³ joon jiin¹³ coon²¹ milagro jo gajmaa¹a do. Xü tsá² gaun'láai².

⁶ Líi¹ ganga'goo²¹-tsi Jesús 'wii¹³ jo jo¹ galíi²i tsagoo¹o 'ii. Joon mo galiciin²¹gi gangó¹ Jesús ga'e¹'e tsá² la caain²¹ fuu²¹ pi³ taa¹³ li tyan' Nazaret do. Joon ga'e² Jesús 'in tsá² do júu³ tyú².

Jesús síi²i ji dyatuuin¹ tsá² tya'a tsacwo¹ júu³ tyú²

7 Joon gat^o'¹ Jesú^s jiin'¹³ dyatuuin¹ tsá² tya'a joon gasii¹in 'ido tⁱ' ngái¹. Joon gacwoo¹ júu³ 'e lí² 'wooi² 'ido 'in 'lⁱii³ taai² alma tya' tsá².

8 Joon gaty^u'² to² wa'a jo 'e coon²¹ 'ido jiin'¹³ 'mo'u² soon²¹on. Jo lí² coon²¹ jiin'¹³ coon²¹ 'iñi¹ jon'gi tu'mi² jon'gi cuu² lí² coon²¹.

9 'Ná¹ 'ø¹ø mii²¹ saa¹³ joon tyi¹i coon²¹ 'mi'tyi² jon'on la tún².

10 Joongi gajin² Jesú^s siⁱ'²¹i 'in tsá² tya'a do:

—Mi cwotaa²naa' coon²¹ in^{uu} do-o jón²oo' ca mi 'woo²¹naa' 'e fuu²¹ do.

11 Wana jo 'iin²¹in 'in tsá² do 'ii²¹ 'naa' xiialiⁱ cwolíin²naa' si jo núu²un tsá² júu³ tyii' 'ee joon cwo'woo²¹moo' do. Joon x^{uu}²uu' 'laa²¹ toon¹ tíi¹³ii' lawa coon²¹ li² 'e jmaa²aa' tya'a. 'E la ja²mo fuu²¹uu 'naa': mi ti 'e 'iin² fu juncwii²¹ iwúu¹ ní² tsá² seein²¹ Sodoma coon¹³ tsá² seein²¹ Gomorra. 'In tsá² fuu²¹ do-o jo ga'ii²¹i júu³ tya' Dios mo ganúu²un. Pe wúu¹gi ini² tsá² 'in jo 'ii²¹ 'naa' li cwolíin²naa' la coon²¹gi tsá² seein²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra.

12 Joon ga'woo²¹mo 'in tsá² tya' Jesú^s do tsacwoo¹ júu³ ty^u². Joon gajin²in siⁱ'²¹i tsá² li gatyaliin² 'ido: —'Ná¹ unsiⁱ'²¹moo' 'e 'i¹'-oo' —jin²in.

13 Joongi lⁱii¹ fúui¹ 'in 'lⁱii³ ga'woo¹i almas tya' tsá². Joon gasoon²¹on aceite tya' tsatsaa¹³ joon coon¹³ la joon ga'láa²mo.

Najúun²mo Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹

14 Galitsáa¹mo-tsi róøi¹³ Herodes jilaa²¹ 'elo ts^u jilee²¹mo tsá² niñii¹ 'e jmoo¹o Jesú^s. Pe jin²in tsá² 'e nigajiin¹in tún¹ Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹, 'wii¹³ joon

liili¹ 'oo¹ Jesús milagro. 'i¹-tsi tsá² 'e Jesús jmoo¹o milagro coon^{'13} júu³ tya' Wó³.

¹⁵ Pe seen²¹mo 'in gajin²in:

—Elías no.

'Inlíii¹³gi gajin²in:

—'In faa^{'21}a júu³ tyá² tya' Dios la líii¹ 'in gafaa^{'21} júu³ tya' Dios calii^{'21}no.

¹⁶ Joon mo ganúu²un Herodes 'elo joon gajin²in:

—Wó³-o 'ino, joon jna-a gatyá^{'1}to² wiin^{'21} luu^{'21}u. Nigajiin^{'1}o 'ino tún¹ —jin^{'2} Herodes.

¹⁷⁻²⁰ Herodes do nigacáan¹in 'in tsamí² sii^{'21} Herodías. 'In Herodías lo líii¹ 'oo^{'21}o Lii^{'21} ruui^{'21} Herodes. Joon Wó³ do nigašíi^{'21}i Herodes:

—Jo lí² caan^{'21}u'un 'oo^{'21}ruu^{'21}u tsá seen²¹mogi.

Joon 'wii^{'13} joon gali'ee^{'1}mo 'in tsamí do Wó³. Joon Herodes tyá^{'2}to² 'e tsa'i² Wó³ 'næñí^{'3} 'wii^{'13} Herodías. 'Iin^{'21}in Herodías wa'a júun²in Wó³ pe jo cwo¹ róøi^{'13} Herodes júu³ 'wii^{'13} góø^{'21}mo Wó³. Joon ñi¹ Herodes 'e Wó³ jaain^{'21} tsañ^{'21} 'in tyúi¹ joongi jaain^{'21} tsá² 'in ñi¹ júu³ tya' Dios. Coon^{'21}o Herodes cwáain¹ coon^{'13} ce tún² jilaa^{'21} 'e faa^{'21} Wó³ fiin^{'13} jo tyá² 'øøi^{'21}-tsi.

²¹ Joon galí² 'e gajmaa^{'12}a Herodes jmíi^{'21} 'e tsín¹ jiin^{'21}in. Gacwoo¹o 'ee dø^{'2} tsacøøi^{'13} tya'a coon^{'13} 'in tyá^{'2}to² 'láa² coon^{'13} jileei^{'21} tsá² tyiin² seein^{'21} li sii^{'21} Galilea do. Joon Herodías gatsaa^{'21}o xiia' la ijmáa¹a.

²² 'In jamí² Herodías do ga'i² jee^{'21} li néei¹ 'in tsá² góø^{'21} do. Joon gatséen¹in. Joon líi¹ gati^{'2}-tsi Herodes coon^{'13} 'in tsá² néei¹ góø^{'21} coon^{'13} 'ido la

gatseein¹ 'in s̄imí² do. Joon gajin² róøi¹³ sii^{'21}i 'in s̄imí² do:

—Mi²i doñi'ee 'iin²¹²mo'o joon cwo³oo 'nu.

²³ Joon ga'ee²¹ 'in róøi¹³ do tyani Dios 'e cwoo¹o doñi'ee gami¹i 'in s̄imí² do fin¹³ ca coon^{'21} tsa¹ 'a to² lí¹i 'ido.

²⁴ Joon gacwo^{'11}i 'in s̄imí² do joon gasii^{'21}i sáa³a:

—¿'Ee mi³ii tyá' 'ino?

Joon sáa³gi gajin²:

—Sii^{'12}i' cwocwoo¹ mootyi² Wó³ saai^{'21} tsá² jmii^{'21}.

²⁵ Joon tsifu ga'í² tún² 'in s̄imí² do li tyíin¹ róøi¹³ joon ngasii^{'12}i 'ido:

—La lo-o 'iin²¹²na: cwo^{'2}o coon^{'21} wúun¹ 'yu mootyi² Wó³ saai^{'21} tsá² jmii^{'21}.

²⁶ Joon gajaan¹ 'in róøi¹³ do fa'i³. Pe jo 'ee futyigi tsu nigali'ee^{'2}mo Dios icwo¹ doñi'ee mi¹i. Joon niganúu²un jileei^{'21} 'in néei¹ coon^{'13}on do. Jo gatyuu^{'12}gi to² 'e mi¹i 'in s̄imí² do.

²⁷ Tsifu gatyu^{'2} róøi¹³ to² jaain^{'21} láa² 'e tsatyíian¹ mootyi² Wó³.

²⁸ Joon gangó¹ 'in láa² do fu 'nuñi³ li 'yuui Wó³ 'e tsatyu^{'12}u mootyi² 'ido. Joon gacóon^{'1}on 'yu tsi coon^{'21} wúun¹. Joon gacwo^{'1}o 'in s̄imí² do. Joon 'idogi gacwo^{'1}o sáa³o.

²⁹ Mo galiñii¹ tsá² tyá' Wó³ 'e najúun²mo joon gangatyíian^{'1}o mootaai² Wó³ joon ganga'áa¹mo.

Cwo^{'1}o Jesúś 'ñá² mil tsá² 'e dø^{'1}ø

30 Mo galic̄hiin²¹ joon galicaain²¹ dyatuuin¹ tsá² tya' Jesús coon¹³ Jesús. Joon gajma²a júu³ Jesús jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a joon jilaa²¹ 'e niga'e²e tsá².

31 'Wii¹³ tsataai² tsá² joongi jalín² tsá² fúui¹ liili¹ jiin¹³ jo cwo¹ 'ido dø¹ø joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Nilíin²duu' coon¹³ jna. Moo²¹o', 'yii²¹a' ta' ti' catá² li jo 'in tsá² seein²¹.

32 Joon ngaliin²mo Jesús coon¹³ tsá² tya'a joon yaamo gataai² tsi coon²¹ barco. 'In²¹²in tsalín² coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹.

33 Pe fúu¹mo 'in ganí² 'ii li ngaliin¹ do. Joon galicwii¹mo tsá² Jesús. Joon gangaliin² cwiin¹in coon¹³ tií²o jilee²¹mo 'in seein²¹ la coon²¹ fuu²¹. Joongi tyalín² jée¹gi li ngó¹ Jesús.

34 Mo gacwo'í¹ Jesús tsi barco gangaa¹mo tsá² fúui¹ liili¹. Joon galifee¹mo-tsi 'wii¹³ tya' 'ido. Téen¹in la téein¹joo'saa²¹ jo 'in fui²¹² seen²¹mo. Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² e²e 'ido júu³ 'láai² liili¹.

35 Joon ni ca'lóo² jalín² tsá² tya'a li siin¹²in joon sii²¹ 'ido 'ii:

—Ca'lóo²lo joongi jo 'in taain²¹² lo coonti.

36 'I² júu³ 'in tsá² no wa'a cwotyalín²mo la caain²¹ fuu²¹ tyan' li taain²¹² tsá² cwoláa¹a 'iñi¹ dø¹ø, tsu jo 'ee sá² 'e dø¹'ino.

37 Joon gañii¹i Jesús:

—Cwoo¹³ 'naa' 'e dø¹'ino,

Joon 'in tsá² tya'a do gajin²in:

—Jo liin¹ wa'a tsalaa²¹a'a coon²¹ mil tsi catyuumi¹³ 'iñi¹ 'e cwoo¹o'o 'ino 'e dø¹ø.

38 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Joo' 'iñi¹ 'oo²gii'? Cwojøø²duu'.

Mo galíñi¹i joon gajin²in:

—'Ñá² 'iñi¹ sá²gi tyi' coon¹³ gái¹gi joo²¹ taai² jmíi²¹.

³⁹ Joon gatyú² Jesú斯 to² wa'a cwó² 'in tsá² do jmaai¹³ coon¹³ poo²¹² jee²¹² ñii²¹ røø¹²¹ do.

⁴⁰ Joon gacwó² tsá² ti' cíein¹³ joongi ti' cincuenta.

⁴¹ Joon gason¹ Jesú斯 'e 'iñi¹ 'ñá² do joongi jiin¹³ gái¹ 'in joo²¹ taai² jmíi²¹² do. Joon gajóø² li' ñu'fú² joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios tya' 'e 'iñi¹ do. Joon gajmaa¹a 'no³ 'e 'iñi¹ do. Joon gacwo¹o tsá² tya'a wa'a jmáa¹a tyíia³ 'e 'iñi¹ do jee²¹² 'in tsá² fúui¹ do. Joongi gajmaa¹a tyíia³ 'in joo²¹ taai² jmíi²¹ gái¹ do.

⁴² Garó¹mo tu² jileei²¹ 'in gagøø¹²¹ do.

⁴³ Joongi garó¹mogi dyatun¹ 'motó² coon¹³ 'no³ 'iñi¹ coon¹³ 'no³ 'in joo²¹ taai² jmíi²¹ do.

⁴⁴ Gagøø¹²¹ 'ná² mil tsañuu¹ 'e 'iñi¹ do.

Ngíi¹ Jesú斯 tíi²i ni jmíi²¹

⁴⁵ Joon gatyú² Jesú斯 to² 'e tsataai² tsá² tya'a tsí barco. Joon tsalín² 'ido jéei¹gi lagí 'ña'a lí ngoo¹³ tyíia¹ do. Joon 'iin²¹²in tsalín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Betsaida la 'íi²¹² 'í² Jesú斯 tsá² júu³.

⁴⁶ Joon mo ngayuui¹³ joon gangó¹ Jesú斯 fu moo²¹ ngafee¹²i Dios Jmíi²¹.

⁴⁷ Nicanuu²¹ mo ganii²¹ Jesú斯 'e barco do. 'Ii²¹ ca tún² tsa¹ ni tyíia¹ do. Pe Jesú斯-gí siin¹²in ca tsaa¹ moo²¹ do 'ña'a.

⁴⁸ Joon gani² Jesú斯 'e jo lí² ngíi¹gi barco tya' tsá² tya'a 'wii¹³ liili¹ 'íi¹ tyí² lí' cií¹³. Ta'aa²¹ góo¹ mo gangó¹ Jesú斯 lí ngaliin² tsá² tya'a. Gangó¹o ngíi¹ tíi²o ni jmíi²¹ do. 'In²¹²mo ngíi¹i lí' caai²¹ lí ngaliin¹mo 'ido.

49 Ganíi²in tsá² tya'a 'ii jó¹ ngíi¹ ni jmíi²¹. Galíi¹i 'e tsamoojíi¹¹ jó¹. Joon ga'oo¹ liili¹.

50 Jilee²¹mo ganií² 'ii. Joon gafoo²mo 'ii. Pe joon gafee²¹mo Jesúus 'ii gajin²in:

—;Tá² téein¹-'oo! jJna-a lo, jo foo¹³naa!

51 Joon ga'ii²¹o tsi barco li taai² tsá² tya'a. Joon gaján² 'íi² tyí² do.

52 'Áai¹ 'waa²¹a-tsi tsá² tya' Jesúus tsu jo mo toon¹-tsi 'e júu³ tya' 'e 'iñi¹¹ do 'wii¹³ joon líi¹ ganga'goo²¹-tsi.

Un'lái²Jesúus tsatsaa¹³ seein²¹ li sii²¹ Genesaret

53 Mo gatyalín² li ngoo¹³ tyíia¹ ga'ñúu² barco tya'a coon²¹ ti' tyíia¹ li sii²¹ Genesaret.

54 Mo cwo'íi¹i 'ido tsi barco tsifu joon galicwii¹in tsá² 'ii.

55 Joon 'in tsá² do gangalín¹ cwiin¹in la caain²¹ joon ga'láa² 'wii²¹² jajée¹i tsatsaa¹³ 'in tsíin² 'mó² fu li siin¹² Jesúus.

56 La caain²¹ fuu²¹ pi³ si fuu²¹ fee¹ 'ee si ti' fuu²¹ 'ee li tsáa¹ Jesúus gatyía¹ tsá² tsatsaa¹³ tya'a tya'i fu¹ li ngíi¹i Jesúus joon gamíi¹i tyani Jesúus wa'a cwo¹ Jesúus jiin¹³ ti' siin¹³in soon²¹on. Joon jileei²¹ 'in gason¹ siin³ Jesúus ga'láa²mo 'i.

7

'E un'lái³ tsá² tyani Dios

1 Joon galicaain²¹ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos coon¹³ 'inlíi¹³ tifo² tya' ley li siin¹² Jesúus. 'In tifo² do jalíin² Jerusalén.

² Joon 'in tsá² lo gacón² cwáain¹ 'e 'in tsá² tyá Jesú斯 néei¹ gø'¹ø joon 'líf² cwoo²¹o. 'øøi²¹-tsi tsá² 'e jo mo jngíi² cwoo²¹ la tiisi², 'wii¹³ joon gafaa²¹a láai².

³ Jileei²¹ fariseos coon¹³ tsá² seein²¹ Israel jmoo¹o la lí² gajmaa¹a 'líf²¹ tsacøøi¹³. Jo dø'¹ tsá wana jo jngíi² cwoo²¹ la tiisi² mo jéei¹.

⁴ Mo jalíin² 'moo¹³ jo dø'¹ø wana jo mo run²un cwoo²¹ la tiisi². Joongi líi¹ 'láai² jilaa²¹ tiisi² 'e sá² calii jmoo¹o. Jmoo¹o tsá² la tiisi² run²un tasa 'un²un jmíi²¹ joon tsuu² coon¹³ jilaa²¹ nii² 'e jmaai²¹ to² mo gø'²ø.

⁵ Joon 'in fariseos do coon¹³ tifo² tyá ley do gaunngíi¹i Jesú斯 jin²in:

—¿'Ee lí¹ jo jmoo¹o tsá² tyi'i la lí¹ gajmaa¹a 'líf²¹ tsacøøi¹³ tyi'? Gø'¹ø pe jo mo run¹un cwoo²¹o la tiisi².

⁶ Joon gañii¹i Jesú斯:

—Calii 'in gafaa²¹a júu³ tyá Dios sii²¹ Isaías gajmaa¹a coon²¹ jí². Joon tsi jí² do gafaa²¹o xiiala lí²naa' tsá² 'in jo tiin¹³ 'e 'e'²e tsá² xeei²¹. Gajin²in ni jí² do:

'In tsá² lo untyúi¹ Dios jiin¹³ coon¹³ 'e faa²¹a pe jo tí²-tsi jiin¹³ la to² tyu² Dios.

⁷ Jo 'e to² 'íi³ 'e un'goo²¹o jna. Jilaa²¹a 'e 'e'²e tsá² jiin¹³ lí¹ to² tyu² tsá², jin² Isaías.

⁸ Faa²¹gi Jesú斯 jin²in:

—Ga'íin²mo-'oo' jilaa²¹ to² tyu² Dios, pe coon²¹ tún² jmoo²oo' la tiisi² 'e jmoo¹o tsá² la mo jéei¹ la rúun¹³uun' tsuu² joongi tasa 'uun²¹un jmíi²¹. Joongi 'láa²mo 'e lí la lí 'elo jmoo²oo' la jmoo¹o tsá².

⁹ La joongi gajin² Jesús:

—'In²¹² 'naa' núu³gii' la to² tyu² 'lii²¹² tsacøøi¹³ jon'gi la to² tyu² Dios la no.

¹⁰ La lí gajin² Moisés calii mo gacwo¹o tsá² ley:
“Un'gøø¹²¹mo'o ñu²u coon¹³ saa²a.” Joon gajin²in:
“In sii²¹ júu³ 'laa²¹ jmii²¹ si sáa³a 'ee 'ná¹ jnga²mo
tsá² 'ii.”

¹¹ Pe joon, 'naa'gii', jo cwoo²oo' júu³ 'e uncoon¹³
tsá² jmii²¹ si sáa³a 'ee wana gajin²: “Jilaa²¹ 'e sá²
tyiia 'e lí² uncoon¹³ jna 'nu lí Corbán.” ('øøi¹²¹-tsi
tsá² jin²in: nigacwo³oo Dios.)

¹² Wa'a jin² tsá² la no, joon 'naa'gii' jo cwoo²oo'
wa'a uncoon¹³on sáa³ jmii²¹.

¹³ Mo jmoo² 'naa' la joon tu¹oo' júu³ tya' Dios
lawa'a jo 'e tyiin²mo. 'In²¹²gii' jmoo²oo' tiisi² 'e
gacwo¹ tsá² 'naa' lagi júu³ tya' Dios. Joongi líi¹ 'láai²
tiisi² 'e jmoo²oo' la lí¹ 'elo —jin² Jesús sii²¹i 'in tsá²
fariseos coon¹³ tifo² tya' ley.

¹⁴ Joon gatø¹ Jesús 'in tsá² fúui¹ taain²¹² do joon
gajin²in:

—Nu²duu' jilaa²¹ 'e fo²oo lo. Joon
cwo'øøi¹²¹'oo'.

¹⁵ Jilaa²¹ 'e gø¹² tsá² jo lí² un'líii³ 'ii la joon. Jiin¹³
'e 'woo²¹ tsi tsá² 'e jmoo¹o 'e faa²¹ tsá² 'e joon
un'líii³ tsá².

¹⁶ Wana sá² loocwoo¹oo' nüu²duu'.

¹⁷ Mo gatíui² Jesús tsá² joon ga'i² coon²¹ inuu joon
gaunngii¹ tsá² tya'a 'ee 'e júu³ gatyaa¹ do.

¹⁸ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ii:

—¿Tí jon'gi 'naa' 'øøi¹²¹'oo'? Ni²-i 'naa' 'e jilaa²¹ 'e
gø¹² tsá² jo tsatoo¹³ tsi alma tya' tsá² pe jiin¹³ tu²o.

19 Joon mi yuui¹³ joon 'woo²¹o fu caluu tún¹. 'Wii¹² joon jo lí² un'líii³ tsá² tyani Dios.

'Wii¹³ jiin¹³ coon¹³ júu³ la joon jin² Jesús 'e lí²-i dø¹ tsá² doñi¹ee.

20 Jin²o jon Jesús:

—'E 'woo²¹ li tsi alma tya' tsá² 'e joon un'líii³ tsá² tyani Dios.

21 Tsú li tsi alma tya' tsá² 'øøi¹²¹-tsi 'e 'øøi¹²¹-tsi tsá². Li' alma tya' tsá² 'woo²¹ jilaa²¹ 'e gó² 'e 'í¹-tsi tsá². Do-o 'í¹-tsi 'e lí² feei¹² tsamí² tsá² xeei²¹ si doñi¹ee 'e gó² 'í¹-tsi tsá² cwáain¹ tya' tsamí² si tsañuu¹ 'ee. Do-o 'í¹-tsi tsá² wa'a jngaa¹²i tsá²

22 si jmoo¹o 'uun²¹ 'ee. Tsi alma tya'a gali*iin*²¹²in tsá² jilaa²¹ 'e sá² tya' tsá² xeei²¹; 'aa¹a tsii²¹² wúu¹i; jmoo¹o júu³ 'atsaa²¹; 'í¹-tsi jiin¹³ tya' 'ña'a. Jo li³i 'e jmáa¹a.

23 'Wii¹³ 'í¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'elo, 'wii¹³ joon 'in 'líi³mo 'ii tyani Dios.

Jaain²¹ 'yia²¹² tsá² coon²¹ fuu²¹ injo¹ galíii² júu³ tya' Jesús

24 Joon gangó¹ Jesús fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Tiro coon¹³ Sidón. Joon gaí² coon²¹ inuu. Joon jo 'iin²¹²in wa'a liñi¹ tsá² coonti pe jo gali²i jiin¹³ la gali*iin*²¹²in.

25 Joon tsifu galiñi¹ jaain²¹ tsamí². Joon 'in xuui²¹² tya' 'in tsamí² lo 'yuui² 'in 'líi³ alma tya'a. Joon gajó² 'in tsamí² do gasii²¹i 'wojnúu¹i wii²¹² tíi² Jesús.

26 'In tsamí² lo galiseein²¹ Sirofenicia, jon' tsagoo¹ tsá² seein²¹ Israel. Pe gajó² jamii¹i tyani Jesús wa'a tyii²in 'ido 'in 'lìii³ 'yuui alma tya' jón¹on.

27 Pe Jesús gasii²¹i 'ii:

—Cwo²du'u jéei¹ wa'a dø¹ xuui²¹² lagí tsii²¹ tsu jo tseein²¹ tyii²¹i 'no³ gø¹ xuui²¹² joon cwóo¹³o' tsii²¹.

28 Pe joon gañii¹i 'in tsamí² do jin²in:

—Jo¹o, pe cagi tsii²¹ 'in tee¹² nu' mesa gø¹o 'no³ xuu²¹ mo gø¹ xuui²¹².

29 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsamí² do:

—Tyú²-u la gafa²'a. Lí²-i cwoo²mo'o no nicwo'¹i 'in 'lìii³ 'yuui² alma tya' xuui²¹² tyi'i.

30 Joon mo gatyee¹²i tya'a gatsee²¹i xuui²¹² tya'a raain¹ ni coo'mó². Nicwo'¹i 'in 'lìii³ 'yuui² alma tya' 'ido.

Un'láiai² Jesús jaain²¹ tsá² cwuui²¹² jo faa²¹

31 Gacwo'¹ Jesús co' fuu²¹ Tiro gangíi¹i Sidón joon ngíi¹ fu li' co' Decápolis, joon gatyía¹ ti' jmi²¹ tyía¹ Galilea.

32 Joon mo gatyía¹ do joon gangajée¹i tsá² jaain²¹ tsá² cwuui²¹² 'yucaai²¹² jo faa²¹. Joon gamii¹ wa'a taan¹ Jesús cwoo²¹o tya' 'ido.

33 Joon gangajéei¹ Jesús 'ii coon²¹ li' jo 'in tsá² jøø². Joon gafoo²¹ Jesús uniicwoo²¹o tsi loocwoo²¹ 'ido. Joon ga'ñúi¹ joongí galii²¹i uniisi¹³ 'ido.

34 Joon gajóø² li' ñu'fú² gasaai²¹-tsi joon gajin²in: —¡'Efata! ('øøi²¹-tsi jin²in: ¡Néei² 'wo'o!)

35 La joon ganó¹ loocwóo¹o. Sii¹³i galí² tyú²-u joon galí²-i faa²¹a røø²¹.

36 Joon gajin¹² Jesúś sii¹²i 'in tsá² 'in gajée¹i 'in jo faa¹² do:

—Jo 'in fuu²uu' ce jiin¹³ jaain²¹.

Pe li' tyá²gi to² 'e sii¹²o tsá².

37 Líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá², joon jin²in:

—Jilaa²¹ 'e jmoo¹o 'ino 'e tyá² tsá ca 'in cwuu²¹² jmoo¹-o núu²un joongi¹ 'in jo faa¹²a jmoo¹-o 'e faa¹² 'ido.

8

Cwo¹o Jesúś tyán² mil tsá² 'e gø¹²ø

1 Jee²¹² jmii²¹² lo galicaain²¹ tsá² fúui¹ líili¹. Jo 'ee sá² dø¹ coonti. Joon gatø¹ Jesúś tsá² tya'a joon gasii²¹i 'ido:

2 —Líi¹ fúu² líi²na 'in tsá² lo 'wii¹³ ningó¹ 'ni¹ jmii²¹² 'e taain²¹² coon¹³ jna lo. Joon jo 'ee sá²gi dø¹ø coonti.

3 Wa'a 'íi³íi júu³ fu tya'a la jo mo gø¹²ø joon jo li píin³ ngí¹. 'Inlíi¹³ jalíin² wíin².

4 Joon gañii¹i tsá² tya'a:

—¿Xiiala lí² cwóo¹³o' 'ino 'e dø¹ø? Jo 'in seein²¹ waa'a 'ni¹ coonti.

5 Joon gaunngi¹i Jesúś:

—¿Joo' 'iñi¹ 'oo²gi 'naa'?

'Ii-gi gajin²in:

—Dyía¹ tigi.

6 Joon gatyá² Jesúś to² wa'a cwó² ni 'wó² do joon gason¹on 'e 'iñi¹ dyía¹ do joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Joon gajmaa¹a 'no³ 'e 'iñi¹ do gacwo¹o tsá² tya'a 'e tsajmaa¹a tyíia³ jee²¹² 'in tsá² fúui¹ do.

⁷ Joongi ni'aa¹mogi jaain²¹ gáí¹ joo^{'21} taai² jmii²¹ pi^{'3}. Joon gacwo^{'1}o Jesús 'maai^{'13} Dios tya' 'in joo^{'21} taai² jmii²¹ pi^{'3} do joon gaty^{'2}u to^{'2}jmaa¹a tsá² tya'a tyíia³ 'in joo^{'21} do.

⁸ Ty^{'2}-u gagøø^{'21}ø jilee^{'21}mo. Joongi tii^{'21}gi dyía¹ 'motó² røøi¹ 'e gasái¹.

⁹ Xuu jogi tí¹ tyán² mil tsá² 'in gagøø^{'21}ø do. Joon ga'^{'2} Jesúus 'in tsá² do júu³.

¹⁰ Joon 'ña'gi ga'i² tsi coon^{'21} barco coon^{'13} tsá² tya'a. Joon ngaliin¹ fu coon^{'21} li sii^{'21} Dalmanuta.

Mii¹i tsá² fariseos coon^{'21} li²

¹¹ Joon jee^{'21} jmii^{'21} joon gajalíin² 'inlíi^{'13} tsá² fariseos joon ga'láa² 'wii^{'21} jo cwo^{'1}o júu³ ruu^{'21} coon^{'13} Jesúus. 'In^{'21}in 'in tsá² fariseos do tyaan¹ cwáain¹ xiala líi¹ Jesúus, 'wii^{'13} joon gamii¹i waa'a 'e^{'2} Jesúus 'ido coon^{'21} li² tya' ñu'fú².

¹² Pe gasaai^{'21}-tsi Jesúus líili¹ joon gajin^{'2}in:
—In tsá² lo jo tsáai¹-tsi Dios mo mii¹i coon^{'21} milagro. 'E la ja^{'2}mo fuu^{'21}uu 'naa', jiin^{'13} coon^{'21} li² tya' milagro jo cwo^{'3}oo 'in tsá² lo.

¹³ Joon gatáu^{'2}mo Jesúus 'in tsá² do. Ngatáa¹i tsi barco joon gangó¹ fu li' ngoo^{'13} tyíia¹ cataain do tún¹.

Tyíian^{'3} tya'fariseos

¹⁴ In tsá² tya' Jesúus do niga'íin¹mo-tsi 'e coon^{'21} 'ee dø^{'1}ø. Ji tii^{'2} coon^{'21} 'íñi^{'1} nityaan¹ tsi barco do.

¹⁵ Joon gajin^{'2} Jesúus sii^{'21}i tsá² tya'a:
—Ñíi^{'2}duu, tii^{'1}moo' coon^{'13} tyíian^{'3} tya' fariseos joongi tii^{'1}moo' coon^{'13} tyíian^{'3} tya' tsá² tya' róøi^{'13} Herodes.

16 Joon tsá² tya'gi ga'láa² 'wii²¹² sii²i la 'oo²¹ jee²¹² yaai jin²in:

—'Wii¹³ jo 'e 'iñi¹ lee²o' 'e joon 'e gajin²in la no.

17 Ñii¹ Jesús 'ee 'e sii²i 'ido joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—¿'Ee li' foo²¹ 'naa' 'e jo 'oo²oo' 'iñi¹? ¿Ti jo mo 'øøi²¹'oo'? ¿Ti jo mo lilii²ii'? ¿Ti 'áai¹ ni 'waa²¹ tyi² 'naa'?

18 ¿Ti jo jøø²øø' coon¹³ unni²ii'? ¿Ti jo nuu²uun' coon¹³ loocwoo²oo'? ¿Ti jo tii²'oo'?

19 Mo gajmáa³aa tyíia³ 'e 'iñi¹ 'ñá² do jee²¹² 'ñá² mil tsá², ¿joo'gi' 'motó² 'e garøøi¹ do?

Joon gajin² tsá² tya'a:

—Dyatun¹gi gati².

20 —Joon mo gajmáa³gii tyíia³ dyíá¹ 'iñi¹ jee²¹² tyán² mil tsá² —jin² Jesús— ¿joo' 'motó² røøi¹ 'e gatyian²¹gii¹?

Joon gajin²in tún¹ tsá² tya'a:

—Dyíá¹gi gati².

21 Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—¿Ti jo mo 'øø²¹mogi'-oo'?

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsatiui² fu Betsaida

22 Mo gatyaliín² Jesús fuu²¹ Betsaida gangajée¹i tsá² jaain²¹ tsatiui² li' siin¹² Jesús. Gamiíi¹i wa'a soon²¹ Jesús tya'a.

23 Joon gason¹ Jesús cwoo²¹ 'in tsatiui² do. Gangajée¹i li' ti' fuu²¹. Joon gasúun² jmii¹e²e unni² 'ido. Joongi gataan¹ cwoo²¹o tya' 'ido. Joon gaunngií¹i wana nijnéei²xu.

24 Gajøø² 'in tsatiui² do joon jin²in:

—Jóø³moo tsá². Jóø²na tsá² 'in líi¹ la li 'mó² pe ngíi¹o.

²⁵ Joon gataan¹ tún¹ Jesúus cwoo²¹o unni² 'ido. 'In tsatiui² do gajóø²ø coon¹³ ce tún² joon ga'láa²mo coonti. Najóø²o jilaa²¹ røø²¹.

²⁶ Joon gatyü² Jesúus to²'a tsei² 'ido fu ty'a'o. Joon gajin²in:

—Jo ngíi²¹un 'e fuu²¹ do, jogí 'in fu²¹u coonti jilaa²¹ 'e nigalí² tyl'i.

Tú³ jmoo¹o júu³ 'e Dios gasii¹in Jesúus 'e jmoo¹o tiin¹³ tsá²

²⁷ Mo galicíi²in²gi ngalíin² Jesúus coon¹³ tsá² ty'a'a fu la caain²¹ fuu²¹ pi¹³ náa¹ co' Cesarea de Filipo. Li ngalíin² ty'a'i fu¹ gaunngíi¹i Jesúus sii²¹i tsá² ty'a'a:

—¿'lin jna jin² tsá²?

²⁸ Joon gañii¹i tsá² ty'a:a:

—'Inlíi¹³ jin² 'e Wó³ saai²¹ tsá² jmíi²¹ 'na. 'Inlíi¹³gi jin² 'e Elías 'na. Joon 'in catyaai²gi jin² 'e jaain²¹ 'in gafaa²¹ júu³ ty'a' Dios calíi 'na.

²⁹ Joon gaunngíi¹i Jesúus tsá² ty'a:a:

—'Naa'gíi', ¿'iin jna fáa¹³aa'?

Joon gajin² Tú³:

—'Na Cristo, 'in gasii¹in Dios 'na.

³⁰ Pe gatyü² Jesúus to² 'e jo 'in sii²¹i tsá² ty'a'a ce jiin¹³ jaain²¹ 'e Cristo 'ii, 'in gasii¹in Dios.

'Tí¹ Jesúus júu³ ijúun²in

³¹ Joon ga'láa² Jesúus 'wii²¹² 'e²e tsá² ty'a'a do jin²in:

—Jna-a 'in Ruu²¹na Tsá². Joon 'ná¹-a móo³oo wúu¹ liili¹. Jileei²¹ tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tyü² to²

tya' untsá² coon^{'13} tifo^{'2} tya' ley 'ee^{'1}mo jna. Joon 'ii ijngaa^{'12}mo jna pe jiin^{'1}oo tún¹ mi tí^{'2} 'ni^{'1} jmii^{'212} 'e gajúun²na.

³² Gafaa^{'21}a coon²¹ júu³ coon²¹ tsáa¹gi. Joon gatø^{'1} Tú³ Jesús coon²¹ li gái^{'1}. Joon gajin^{'2} Tú² sii^{'21}i Jesús:

—Jo foo^{'3}gi^{'1} la no.

³³ Pe gajiin^{'12} Jesús níi^{'1}i, gajóøi^{'2} tsá² tya'a joon gajin^{'2}in sii^{'21}i Tú³ do:

—Jeein^{'13} coon^{'13} jna. Satanás 'nh tsh jo 'i^{'1}-o^{'1} 'nh júu³ tya' Dios. Jiin^{'13} jmaai^{'13} júu³ tya' tsá²-a 'i^{'1}-o^{'1} 'nh.

³⁴ Joon gatø^{'1} tún¹ Jesús tsá² tya'a coon^{'13} jileei^{'21} tsá² taain^{'212} coon^{'13}on joon gasii^{'21}i 'ido:

—Wana 'in 'iin^{'212}in jalín² coon^{'13} jna 'ná^{'1}-a cwo'iin²mo-tsi 'wii^{'212} tya' 'ña'o joon 'ná^{'1} tyaa^{'1} tyú^{'2} 'ña'e júun²in lagí ijúun²na. Joon 'ná^{'1} cwojmaa^{'1}a la to² tyh^{'2} jna.

³⁵ Tsh jileei^{'21} 'in 'iin^{'212}in tiin^{'13} juncwii^{'21} tya' yaai 'e joon i'fin²mo juncwii^{'21} tya'a. Pe jileei^{'21}gi 'in 'iin²in juncwii^{'21} tya'a 'wii^{'13} jna, joongi 'wii^{'13} júu³ tyú^{'2} tya' Dios joon tiin^{'13}mo 'i juncwii^{'21} tya'a.

³⁶ Jo 'ee to² 'íi³in tya' tsá² wa'a jnaa^{'21}a la tøøi^{'2} cwoo^{'13} fu juncwii^{'21} pe caa^{'21}mo alma tya'a li 'ii^{'21}.

³⁷ Jo lí^{'2} tyii^{'21} tsá² coon^{'13} cuu² alma tya'a.

³⁸ Wa jaain^{'21} 'oo¹o fa'íi^{'21} 'wii^{'13} jna joongi 'wii^{'13} júu³ tyiaa jee^{'212} 'in tsá² jo 'naai^{'2} Dios joongi jee^{'212} 'in 'oo¹o tsaa² tyi^{'1} joon jna-a jon, 'in Ruui^{'21} Tsá², in'óo³oo fa'íi^{'21} 'wii^{'13} tya' 'ii mi yíi³aa coon^{'13} ángeles tyúi^{'1} joon ungoo^{'21} tsá² jna la ungoo^{'21} tsá² Dios Jmii^{'21} nano —gajin^{'2} Jesús sii^{'21}i tsá².

9

¹ Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'inlíii¹³ jee²¹² 'in téein² lo jo ijúun²in ca iliñii¹ xiuala tyu² Dios to² tsá².

Jesús unsíi²i 'e líii¹i

² Jnáu² jmíi²¹² 'e gangíii¹ joon gajée¹i Jesús Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joon ngalíin² coon¹³ 'ido coon²¹ ni moo²¹ ñíi¹. Joon do-o gaunsíi²i Jesús 'e líii¹ tyani 'in catyaai² do.

³ Siin¹³in galijíii¹ liili¹. Jnéei¹ taa²¹ ca la taa²¹ 'moo²¹ ce jiin¹³ jaain²¹ taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ mo run²un siin¹³ jo lí² ta' taa²¹.

⁴ Joon gajnéi¹ líii²¹² Elías coon¹³ líii²¹² Moisés 'e li téein² do. Joon gasíi²i coon¹³ Jesús

⁵ Joon gajin² Tú³ sii²¹i Jesús:

—Tifo² tyii'i, líii¹ tyu² 'e toon²¹o'on lo! Jmóo¹³o'o 'ní¹ 'ná¹ pi³. Coon²¹ tyi'ná coongi tya' Moisés coongi tya' Elías.

⁶ Pe Tú³-gi do jo ñii¹ 'ee faa²¹a, li' faa²¹a 'goo²¹o. Joon 'goo²¹o jon 'in tsá² gái¹ do.

⁷ Joon gajgó¹ coon²¹ jníi¹ yu¹ li téein² joon ga'íii² 'iin¹³ tya' li téein² 'ido. Joon jee²¹² 'e jníi¹ do ganúu²un coon²¹ júu³ 'e jin²:

—In lo-o yáan²¹ tyilia 'in 'iin²¹²na. Tyaan²¹duu' cwáain¹ 'e jin²in.

⁸ Tsifu joon mo gajóø²ø la 'ui jo 'in ganíi²gi jiin¹³ jaain²¹, jiin¹³ 'ña'a Jesús ganíi²gi.

⁹ Mo gajgaai²¹ 'e moo²¹ do joon gasíi²¹i Jesús 'in tsá² gaai²¹ do 'e jo 'in sii²¹i 'ido jiin¹³ jaain²¹ jilaa²¹ 'e ganíi² do ca mi jiin¹in tún¹.

10 'Wii¹³ joon ga'maa²¹o 'e júu³ do jee²¹² 'ii. Joon gaunngii¹i jee²¹² ruu²¹i 'ee 'øøi¹²¹-tsi tsá² mo gajin² Jesús: "Ijiin¹o tún¹ Ruu²¹i Tsá²."

11 Joon gaunngii¹i tsá² tyá' Jesús:
—¿'Ee li' jin² tifo² tyá' ley 'e 'lii²¹² Elías 'ná¹ jó¹ nifu?

12 Joon gañii¹i Jesús sii²¹i 'ido:
—'E ja²mo Elías jó¹ nifu. Joon tyaa¹o tyá² jilaa²¹. Júu³ la ja²mo gajin² jí² tyá' Dios tyá' Ruu²¹i Tsá² mo jin² 'e inii²¹ wúu¹. Joongi jin² jí² tyá' Dios 'e jo 'iin²¹²in tsacøøi¹¹³ tsáai¹gi'-tsi 'ii.

13 'E ja²mo fo³gii —jin² Jesús— Elías najó¹ joon 'inlíii¹³ tsá² gajmee²¹mo 'ii jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in jiin¹³ la gajin² ni jí² tyá' Dios ilí².

Un'láai² Jesús jaain²¹ xuui²¹² 'in 'yuui² 'in 'lii¹³ alma tyá'a

14 Joon mo ngayuui¹³ joon ngaliin¹ li néei¹ 'in tsá² tyá'a catyaai²gi do. Joon ganíi²in tsá² fúui¹ li¹ taain²¹² cu'li' li tyiin¹ 'in tsá² tyá'a catyaai² do. Joon coon¹³ tifo² tyá' ley téein² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i.

15 Joon tsifu mo gajnée¹i Jesús jilee²¹mo ganga'goo²¹-tsi. Joon ngaliin¹ cwiin¹in ngaunjiin¹in Jesús.

16 Joon gaunngii¹i Jesús tsá² tyá'a:
—¿'Ee júu³ jo cwoo²oo' ruu²¹naa' coon¹³ 'ido?

17 Joon jaain²¹ 'in tsá² téein² do gañii¹i:
—Tifo², lo jee²na yæn²¹ tyiia 'in 'yuui² 'in 'lii¹³ alma tyá'a. Joon jo cwoo²¹ faa²¹ 'inlo.

18 Joon doñixia' siin¹²mo 'in 'lii¹³ lo jmoo¹o saain¹ ci¹³i ni'wó² joon 'yee²¹ jon¹ moo'oo²o joongi cuu²¹i moojón¹on. 'Wii¹³ joon 'wo²

ga'íi²-tsi. Nami³oo tyá' tsá² tyí'i wa'a 'e tyii²in 'in 'líi³ do pe jo galí'i.

19 Joon gañii¹i Jesús sií²i 'ido:

—'Naa' líi¹naa' tsá² 'in jo jo¹ líi²i. ¿Tí wóo²gi 'áai¹ 'ná¹ taan²¹²na coon¹³ 'naa'? ¿Tí wóo²gi 'áai¹ 'ná¹ lifeei¹-tsii 'wii¹³ tyii'? Nijee²¹duu' 'in xuui²¹² do fu lo.

20 Joon ngajée¹mo 'in xuui²¹² do. Mo ganíi²in 'in 'líi³ 'yuu² alma tyá' 'in xuui²¹² do Jesús joon gajmaa¹a júuin² ñí¹ 'in xuui²¹² do. Joon gacíi²i 'in xuui²¹² do ni 'wó², 'yee²¹ jon¹ moo'oo²o.

21 Joon gaunngíi¹i Jesús jmii²¹ xuui²¹² do:

—¿Xiiati ningóo¹ 'e líi¹ la no?

Joon gajin' jmii²¹ xuui²¹² do:

—Ca mo xuui²¹² pi³ 'ii.

22 Joon líi¹ 'láai² naa¹³ nipii¹in ni jí² joongí tsi jmíi²¹ 'e 'iin²¹²in jngaa¹³mo 'ino. 'Wii¹³ joon wana 'e lii²'i fúu² cwoliin¹un jna'a joon uncoon¹³on jna'a.

23 Gasíi²i Jesús 'ii:

—Wa lijai² líi²u, jilaa²¹ ilí² tyá' 'in jai² líi².

24 Joon ga'oo¹o 'in jmii²¹ xuui²¹² do:

—Jo¹o líi²na! ¡Uncoo¹³ 'nu jna 'e ilí² jai²gi líi²na!

25 Mo ganí² Jesús 'e líi¹ fúui¹ tsá² galicaain²¹ gasíi²i 'in 'líi³ do:

—'Nu-a 'in jo cwo¹o faa²¹ 'in xuui²¹² lo jogí cwo¹o núu²un, jna-a tyá³ to² 'e juu¹²u, tíui¹ 'in xuui²¹² no. Jo 'ú²gi¹ alma tyá'a.

26 Joon ga'oo¹o 'in 'líi³ do joon gajmaa¹a júuin² ñí¹ tún¹ 'in xuui²¹² do. Joon gacwo'íi¹. Gatiui² 'in

xuui²¹² do lawa jaain²¹ 'lii²¹². 'E joon gajin² 'in tsá² fúui¹ do 'e 'lii²¹²mo 'ido.

²⁷ Pe joon gason¹ Jesúus cwoo²¹ xuui²¹² do joon gasaa¹³a joon gasiin¹²mo 'in xuui²¹² do.

²⁸ Joon mo ga'i² Jesúus tsi coon²¹ inuu joon gaunngii¹i tsá² tyá' 'ii:

—¿'Ee li' jo galí² jna'a 'e tyí² jna'a 'in 'lii³ do?

²⁹ Jesúus-gí gajin²in sii²¹i tsá² tyá'a:

—Jiin¹³ mo jmoo¹o tsá² taa²¹ tyani Dios joon jo dø¹ø joongi feei¹ tsá² Dios, jiin¹³ la joon cwo'í¹i 'in 'lii³ la no.

'Ii² Jesúus júu³ tún¹ ijúun²in

³⁰⁻³¹ Mo gangalíin² 'ido gangíi¹i fu Galilea. Joon jo galíiin²¹²in Jesúus 'e liñii¹ jiin¹³ jaain²¹ 'wii¹³ 'e²o jiin¹³ tsá² tyá'a. Gajin²in sii²¹i 'ii 'e isaan¹mo tsá² 'in Ruu²¹i Tsá² jaan¹²in ja'cwoo²¹ tsá² joongi ijngaa¹²mo 'ii. Pe mi tsín¹ 'ni¹ jmií²¹² ijúun²in joon ijiin¹o tún¹.

³² Pe 'in tsá² tyá'a do jo 'øøi²¹-tsi 'e sii²¹ 'ido 'ii. Joongi 'goo²¹-o wa' unngii¹gi.

'Tin 'in tyiin²gi

³³ Joon gatyalíin² fuu²¹ Capernaum. Mo ngataai² Jesúus coon²¹ inuu joon gaunngii¹i tsá² tyá'a:

—¿'Ee júu³ jo cwoo²oo' ñilíin²naa' tyá'i fu¹ do?

³⁴ Pe joon li coon²¹ gajaan¹ tii² 'wii¹³ li jalíin² do nasíi²i jo cwo¹ júu³ ruu²¹i 'e 'iin 'in tyiin²gi jee²¹² 'ii.

³⁵ Joon gacwó² Jesúus. Joon gato¹ø jiin¹³ dyatuuin¹ tsá² tyá'a joon gasii²¹i:

—Wana in 'iin²¹²in jmaa¹a to² nifu jee²¹² 'naa' 'ná¹ jméi¹ 'ña'a lawa'a tsá² 'wéi¹ joon unjíi²o jon jilee²¹mo 'in catyaai² do.

³⁶ Joon gatiii²¹ Jesús jaain²¹ xuui²¹² gatyéei¹ tún² tsá¹ jee²¹² lí née¹i. Joon gataan¹²in cwáa¹a 'ido joon gajin²in:

³⁷ —Wana 'ii²¹ tsá² xuui²¹² la líii¹ 'ino cwáain¹ tyiia, 'ii²¹mo jon 'ido jna. Joon 'in 'ii²¹ jna do pe jon'on jiin¹³ jna 'in 'ii²¹ 'ido joongi 'ii²¹mo jon 'in gasii¹in jna do.

'In jo 'eei¹ jna' 'neei¹ jna'

³⁸ Joon gajin² Wó³ sii²¹i Jesús:

—Tifo², ganee²¹²moo'o jaain²¹ 'in jin² 'e 'wooi²¹ 'in 'lhi³ taai² alma tya' tsá². Joon mo 'wooi²¹ 'in 'lhi³ do joon jin²in sii²¹i 'in líii³ do: “Jesús tyá² to² 'e 'woo²¹moo!”. Pe jo ngii¹i 'ido coon¹³ jna' 'wii¹³ joon gatyuu¹³ moo'o.

³⁹ Pe gajin² Jesús:

—Jo untsaa¹³naa'. Jiin¹³ jaain²¹ lí² faa²¹ 'e gó² 'wii¹³ tyajna joongi jmaa¹a coon²¹ milagro coon¹³ to² 'e 'óo³oo.

⁴⁰ 'In jo 'eei¹ jna' 'ii jon 'nee¹mo jna'.

⁴¹ Doñi¹iin 'in 'iin²¹²in uncoo'n¹³ jna joon cwo¹o 'naa' fiin¹³ coon²¹ vasa jmíi²¹ 'wii¹³ tsá² tya' Cristo 'naa' la ja²mo sá² 'lee¹²i.

'Áai¹ gó² tya' 'in 'noo¹ tsaa²

⁴² Faa²¹gi Jesús jin²in:

—'Áai¹ gó² tya' doñi¹iin 'in jmá¹ 'e lí² 'oo¹o tsaa² 'in xuui²¹² 'in jo¹ líii² jna. 'E tyá²gi tya'a wa'a 'náa¹

tsá² luu²¹²u coon²¹ too¹ fee¹ joon pii¹in tsá² 'ii fu tsí
jmi'^{ñi}¹³.

43 Wana coon¹³ cwoo¹'o jmoo¹ lí² 'óo¹²'o tsaa²
tyú²gi tyi'i wa'a tyuu³'o'o. Tsú tyú²gi wa'a taan²u'un
juncwii²¹ coon¹³ coon²¹ cwoo¹'o lagí 'a cwóo¹³'o lí
'ii²¹ coon¹³ ji tún² cwoo¹'o. Tsú li 'ii²¹ do jo lí² dyuu¹
tsá² ji² tyá'a coonti

44 joon jo júuin² joo^{'13} jogí guu¹ ji² coonti.

45 Joongí wana tii¹³'i jmaa¹ ga'aa¹'a tsaa² tyuu³'o'o
jon. Tsú tyú²gi tyi'i wa'a jmaa²'a to² tyu² Dios mo
taan²un juncwii²¹ jluu¹³'mo'o lagí tii¹u'u fu lí 'ii²¹
coon¹³ ji tún² tii¹³'i. Tsú fu lí 'ii²¹ do jo lí² dyuu¹ tsá²
ji² tyá'a

46 joon jo júuin² joo^{'13} joon jogí guu¹ ji² tyá'a.

47 Wana unni²'i jmoo¹'e lí² 'oo²'o tsaa² tyi²du'u
coonti tsú tyú²gi tyi'i 'e 'uu¹u'u coon¹³ coon²¹
unni²'i lí tyu² Dios to² lagí coon¹³ ji tún² unni²'i
cwóo¹³'o lí 'ii²¹.

48 Tsú li 'ii²¹ do jo júuin² joo^{'13} jo'gi ji² coonti.

49 'Tsú jilee²¹mo liñii¹mo coon¹³ ji². Joon 'ná¹
caai²¹ tsá² ñi² jilaa²¹ fa^{'1} 'e cwo¹ tsá² Dios.

50 'E tyú²-u ñi² pe wana ga'ín¹ jmá² tyá'a, ¿'ee
coon¹³ iliñi³gi tún¹? Cwolíi¹naa' la lí¹ ñi² tyú² joon
cwolisein²¹moo' 'e tyú² coon¹³ la jaain²¹ la jaain²¹.

10

Jesús 'e'2e tsá² tyá'a 'e xeei²¹ tsá² tsami² tyá'a

1 Gacwo'íi¹ Jesús fuu²¹ Capernaum. Gangóo¹
li sii²¹ Judea. Gangóo¹ li' ngoo¹³ jmií²¹ Jordán li

'yeei²¹ ñi¹. Do-o galicaain²¹ tsá² fúui¹ liili¹ 'e li siin¹²in do. 'E²e Jesús tsá² tún¹ la li 'e gatíi²i.

² Joon gangatyéen¹in tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos li siin¹² Jesús. 'In fariseos do 'iin²¹²in jmáa¹a 'e tøø²¹ Jesús coon²¹ tsaa² ty'a'a. Joon gaunngíi¹i:

—¿Tí cwo¹ ley ty'a' Moisés júu³ wa'a xeei¹ tsá² 'in gacui¹² cwoo²¹ coon¹³?

³ Joon gañii¹i Jesús:

—¿'Ee to² gatyh¹² Moisés?

⁴ 'Li-gí gajin²in:

—Moisés gacwo'o tsá² júu³ 'e cwo¹ tsañuu¹ 'in tsamí² do coon²¹ mo'jí² 'e tíu²mo 'ii. Joon coon¹³ mo'jí² do lí²-i xeei¹ tsá² 'in gacui¹² cwoo²¹ coon¹³.

⁵ Jesús-gí gajin²in:

—Moisés gacwo¹ júu³ 'e joon tsu 'wii¹³ 'e soo²¹-'oo' 'naa' yaamoo'.

⁶ Pe mo gajmaa¹ Dios la jilaa²¹ 'e sá² gajmeei¹ Dios tsañuu¹ coon¹³ tsamí².

⁷ 'Wii¹³ joon ilí² tíu² tsañuu¹ jmii²¹ coon¹³ sáa³a joon licaain²¹ coon¹³ tsamí² ty'a'a.

⁸ Jee²¹² 'in gáí¹ do liin¹ lawa jaain²¹ tsá². La joon jo tigi gáí¹. Joon galíi¹i jaan²¹mo.

⁹ 'Wii¹³ joon jo lí²gí xeei¹ tsá² 'e gauncaaain²¹ Dios.

¹⁰ Mo ngataai² coon²¹ inuu joon gaunngíi¹i tún¹ tsá² ty'a'a 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ do.

¹¹ Joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—'In tsá² 'in tíu² tsamí² ty'a'a joon cui² cwoo²¹ coon¹³ 'in xeei²¹ unrøøi¹ 'ña'a tsaa².

12 Wana tsamí² tíui² ñʉʉ¹ ty'a'a joon cui² cwoo²¹ coon¹³ 'in xeei²¹gi 'e unrøøi¹ 'ñ'a'a tsaa².

Uncwaai³ Jesús xuui²¹²

13 Joon gangajée¹i tsá² jaain²¹ gái¹ xuui²¹² tyani Jesús joon 'iin²¹²in wa'a son¹ Jesús ty'a' ido. Pe 'in tsá² ty'a'a do gají²mo 'in tsá² ngajéei¹ xuui²¹² do.

14 Mo ganí² Jesús galí² 'nii²¹-tsi joon gajin²in:
—Cwoo²oo' cwojalín² 'in xuui²¹² no li siin¹²na.
Jojnìi¹³naa' tsʉ la lìhi¹ 'in xuui²¹² no lìhi¹ 'in tyʉ² Dios to².

15 La ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'in tsá² 'in jo 'ii²¹ to² tyʉ² Dios lawa jaain²¹ xuui²¹², 'ii jo 'e itsa'ii²¹ coonti li tyʉ² Dios to².

16 Joon tìi²i Jesús 'in xuui²¹² do, gataan¹²in cwáa¹a ido joon mo gataan¹an cwoo²¹tya' ido joon gauncwaa³i.

Jaain²¹ simii²¹ sá² cuu²jafee¹²i Jesús

17 Li ningóo¹ Jesús tún¹ gajó² jaain²¹ tsañʉʉ¹ cwiin¹in gasii²¹i 'wojníi¹tyani Jesús. Joon gasii²¹i Jesús:

—Tifo² tyúi¹, ḡ'ee 'ná¹ jmáa³aa 'e tiin¹³moo juncwii²¹ tyiia?

18 Joon gajin² Jesús:

—ጀ'EE li' fu²'u jna 'in tyúi¹? Jaan²¹mo 'in tyúi¹ joon Dios 'i.

19 Ñí³o'o to² tyʉ² ley ty'a' Dios: "Jo foo¹³o tsamí². Jo jngáa¹³mo'o tsá². Jo jmaa²a 'uun²¹. Jo fu²'u júu³ tajuu²¹ jiin¹³ jaain²¹. Jo cón²on tsá² tóo². Cwoli'gìi²¹mo'o ñʉ²u coon¹³ saa²a."

20 Joon gañii¹i 'in tsañʉʉ¹ do:

—Tifo², jilaa²¹ 'elo galinuu¹³oo ca mo galixuu²¹²moo.

²¹ Joon gajóøi² Jesús 'ii 'e 'neei²¹ ni 'ido. Joon gasii²¹i 'ii:

—Coon²¹ 'e 'ná¹gi tyi'i: cwo'nii²¹² jilaa²¹ 'e 'oo²¹²'o. Cwo²¹'o jileei²¹ tsá² tañí² joon lí² 'oo²¹²'o láai²gi ñu²fú². Joon uncaan²¹un coon¹³ jna fiin¹³ ca júun²mo'o tsaa¹ crúu¹³.

²² Pe mo ganúu²un 'elo lí¹ gajmaa¹a fa'i³ joon nga²mo 'wii¹³ lí¹ galisá² cíu¹u.

²³ Joon gajóø² Jesús cu' lí¹ li siin¹²in joon gajin²in sii²¹i tsá² ty'a:a:

—'Áai¹ tyan¹ to² wa'a cwói¹ tsá² sá² cuu² 'ñá'a tyu² Dios to² 'ii.

²⁴ Tsá² ty'a:do lí¹ ganga'goo²¹-tsi 'e gajin² Jesús do. Pe Jesús gafaa²¹a tún¹:

—Yuu²¹ tyiia, lí¹ tyan¹ to² tsa'i² jaain²¹ tsá² 'in tsáai¹-tsi 'e sá² cuu² li tyu² Dios to².

²⁵ Tyan¹gi to² 'e tsa'i² jaain²¹ 'in sá² cuu² li tyu² Dios to² lagi jaain²¹ camello ngiii¹ jee²¹² too²¹ ty'a: moocuu².

²⁶ Mo ganúu²un tsá² ty'a: 'elo líili¹ ganga'goo²¹-tsi. Joon gaunngii²¹i la 'oo²¹ ruu²¹i:

—¿lin inlitiin¹³mo wa la joon?

²⁷ Joon gajóøi² Jesús 'ii. Joon gasii²¹i 'ido:

—Jo lí² jmá¹ tsá² tiin¹³ 'ñá'a pe lii²¹i Dios, tsu¹ 'e ty'a: Dios jiin¹³ coon²¹ 'e sá² wa'a jo lí² jmáa¹a.

²⁸ Joon ga'láa² Tú³ 'wii²¹² faa²¹a jin²in:

—Nigatuu²¹² jna'a jilaa²¹ 'e 'oo²o'o joongi nigajalíi²oo'o coon¹³ 'ná.

²⁹ Jesús-gi gañii¹i:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñi¹iin 'in gatú² 'ná¹ si gatíui² ruu²¹i 'ee si jmii²¹ si sáa³ 'ee si 'oo²¹²o si jónon¹on 'ee si tú²o 'wó²tya'a 'ee 'wii¹³jna-a si 'wii¹³júu³tya' xiiala itiin¹³ tsá²'ee;

30 'in jmoo¹o la joon i'ii²¹mo cíein¹³ líi²gi 'in taain²¹² fu juncwii²¹ lo. I'ii²¹mo 'ná¹, ruu²¹i, sáa³a, jónon¹on, 'wó² tya'a fiin¹³ wúu¹ iní². Joongi itiin¹³mo mi 'ín² juncwii²¹.

31 Pe fúu¹mo 'in líi¹ tsá² tyiin²mo nano pe mi tí² jmii²¹² joon tsá² 'wéi¹ iliin¹. Joon fúu¹mo 'in tsá² 'wéi¹ nano iliin¹ tsá² tyiin² mi tí² jmii²¹² joon.

Xiia'gi tún¹jmoo¹Jesús júu³ ijúun²in

32 Ngaliín² Jesús coon¹³ tsá² tya'a soo²¹o fu Jerusalén joon gangó¹ Jesús nifu. Li³i tsá² tya'a 'e tsáa¹a 'ido fu Jerusalén 'wii¹³ joon líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² tya'a. Joon 'in catyaii² do gangalíin² 'goo²¹o. Joon gatø¹ tún¹ Jesús jiin¹³ 'in dyatuuin¹ tsá² tya'a. Joon ga'láa² 'wii²¹² gasíi²¹i tsá² tya'a jilaa²¹ 'e 'noogi 'e tsangíi²i.

33 Gajin²in:

—Ñíi²duu' la ngalii²¹i' lo fu Jerusalén. Joon do-o injaan¹³in tsá² jna, 'in Ruu²¹na Tsá², tyani 'in tyu²to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley. Joon 'iiityu²to² ijúun²na. Joon injaan¹³in jna ja'cwoo²¹tsá² coon²¹ fuu²¹.

34 Joon 'in tsá² do iungøø¹i jna joongi ipóo²i jna joongi i'ñíi¹i ní³ii joongi ijngaa¹²in jna. Pe mi tsín¹'ni¹ jmii²¹² ijiin¹oo tún¹.

Jacobo coon¹³ Wó³ mii¹i coon²¹ favor

35 Joon gangatyéen¹in Jacobo coon¹³ Wó³ jónon¹ Zebedeo li siin¹² Jesús. Joon gasii²¹i:

—Tífo², 'iin²¹²moo'o 'e jmaa²o'o coon²¹ 'e mií²¹i'i.

36 Joon gaunngii¹i Jesús:

—¿'Ee 'e 'iin²¹²naa' ilí² tyii?

37 'Ii-gi gajin²in:

—Cwo³'o jna'a wa'a yii²¹a'a jmaai¹³ la cataain²¹ caa¹o'o. Jaain²¹ li' tsáa¹ jaain²¹gi li' tooin²¹² mi tyuu¹³u to².

38 Joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—Jo ñí³ 'naa' 'ee 'e mií²ii' no. ¿Tí taa²¹ wúu¹ la li 'e wúu¹ 'e tsangii²na? ¿Tí lí² júun²naa' la ijúun²na?

39 'Ii-gi gañii¹i:

—Li³oo'o —jin²in.

Pe Jesús-gi gajin²in:

—Ja²mo, 'naa' 'ná¹ moo²oo' wúu¹ la imó³ jna joon 'ná¹ júun²moo' la ijúun²na.

40 Pe 'e cwaa²¹ tsá² caa¹na li' tsáa¹ tiin¹³ li' tooin²¹² jo tii²¹na cwó³oo 'e joon. Pe 'e tii²¹ ñii²¹ jiin¹³ 'in nináa¹ tyú² tya'o. 'E lo-o tya' 'e 'iin²¹²in Dios.

41 Joon mo ganúu²un 'in tsá² tya'a dyéi¹ do gatsa'nii²¹-tsi tya' Jacobo coon¹³ Wó³.

42 Pe joon gatø¹ Jesús 'ii joon gajin²in:

—La li' 'e ñí² 'naa', 'in tsá² 'in 'oo¹o to² tya' nacíoi¹³ fu juncwii²¹ tyu²o to² 'ii²¹. Joongi jileei¹³ tsacøøi¹³ jee²¹² 'ii tyu²u to² ce tyíi².

43 Pe jo lí² la joon jee²¹¹² 'naa'. Li' cií¹³i ilí². 'In 'iin²¹²in jméi¹ 'ña'a tsafeei¹ jee²¹² 'naa', 'ii 'in tii²¹ uncoon¹³o 'in catyaai²gi do.

44 Joon doñi'iin jee²¹² 'naa' 'in tyu'² to² nifu, 'ii 'in uncoon¹³ jileei²¹.

45 Jo mo cwéei¹ 'in Ruu²¹i Tsá² wa'a uncoon¹³ tsá² 'ii. 'Ii-o gacwée¹i 'e uncoon¹³o tsá². Joongi gacwée¹i 'e cwoo¹ juncwii²¹ tya'a lawa 'e 'laa¹³ 'e jmaa¹ tiin¹³ tsá² fúui¹.

Un'láai² Jesús 'in tsatíui² Bartimeo

46 Joon gatyalín² Jericó. Joon mo ga'wooi²¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a coon¹³ tsá² fúui¹ liili¹ 'a fuu²¹ do, do-o nityín¹in jaain²¹ tsatíui² sii²¹ Bartimeo, jóon¹ Timeo, co' fu¹. Mii¹i caridad.

47 Mo ganúu²un 'e gangíi¹ Jesús tsá² Nazaret 'in tsatíui² do ga'láa² 'wii²¹² 'oo¹o jin²in:

—Jesús, jóon¹ David, fúu² cwoliin¹un jna!

48 Fúu¹mo gajíi²mo 'ii jin²in:

—Jo to²o mii¹³.

Pe 'ii-gí gató² tá²gi:

—Jóon¹ David, fúu² cwoliin¹un jna!

49 Joon gajaan¹ Jesús. Joon gajin²in:

—Te'duu' lo.

Joon gangalín² 'in gasíi²¹ 'in tsatíui² do:

—Tya²-o'o. Ráan²un no tsu do tø¹ø 'nu.

50 Joon tsifu gatuu²¹ 'mi'jnu³ 'yaa²¹i joon ga'u²i 'e ngatyéen¹in li siin¹² Jesús.

51 Joon gaunngíi¹i Jesús 'ii:

—¿'Ee 'iin²¹²un 'e lí² tyi'i?

In tsatíui² do gañii¹i:

—Tifo², 'iin²¹²na jøø³øø.

52 Jesús-gí gajin²in:

—Lí²-i cwoo²'o. Ni'láa²mo'o 'wii¹³ jo¹o líi²u'u.

Tsifu joon 'in tsatíui² do gali²-i jóø². Joon gan-goo²¹o la caain²¹ tya'i fu li ngóo¹ Jesús.

11

'Í²Jesús Jerusalén

¹ Mo gatyaliín² tyan' Jerusalén co' fuu²¹ Betfagé coon¹³ Betania joon gatyaliín² tsaa¹ moo²¹ sii²¹ moo²¹ Olivos. Joon gasii¹in Jesús gái¹ tsá² tya'a.

² Gasii²¹i:

—Cwolíin²duu' 'e fuu²¹ pi³ náa¹ do. Mi tyaliín²naa' joon imáa¹naa' jaain²¹ bu³ siin¹² 'neei²¹². Jaain²¹ bu³ 'in jo mo cwó² jiin¹³ jaain²¹. Joon laa²¹²naa' joon tó²øø' fu lo.

³ Wana 'in jin²in: "Ee lí' jmoo²oo' la no", joon fuu²uu': "Fii²¹²oo'o 'néi¹ta 'in bu³ lo. Joon tsifu yajaa²¹²na'a 'inlo."

⁴ Joon gangalín²mo joon gatsee²¹mo 'in bu³ do siin¹² 'neei²¹² coon²¹ tya'i fu¹ tyan' coon²¹ 'ooca'ná¹. Joon gasi²i 'nii²¹² tya' 'ido.

⁵ 'Inlíii¹³ 'in teein¹ do gajin²in:

—¿'Ee jmoo²oo'? ¿'Ee lí' síi¹³ii' 'nii²¹² tya' 'in bu' no?

⁶ 'Ii-gí gañii¹i la to² nigatyú² Jesús 'e jin²in. Joon gacwoo¹ 'ido ngaliin¹.

⁷ Tsifu gatóø¹³o 'in bu' do li siin¹² Jesús. Joon gaunfuu²¹ sii¹³in moo'wóo¹ bu³ do. Joon gacwó² Jesús.

⁸ Líi¹ fúui¹ 'in ganii¹³ síi³ tya'i fu¹. 'Inlíii¹³ gatyú² nii²¹² moo²¹ joon gatyaa¹a nifu li ngóo¹ Jesús.

9 La 'in ngalíin² nifu lagí 'in jalíin² li caluu 'oo¹o.
Jløø¹mo 'oo¹o jin²in:

—¡Viva tsá² cwaas³mo 'in nigasii¹in Dios!

10 ¡Líi¹ tyá² mi tyá² 'ii to² la to² 'e gatyá² 'lii²¹²
róøi¹³ David! ¡Ña'ñá¹u' uncoon¹³ jna'a! —jin² tsá²
do.

11 La joon ga'í² Jesús Jerusalén. Joongí ga'í² iyíia²
cwo¹ do. Mo ngayuui¹³ gajóø² ce jilaa²¹ 'e sá² la
'ui joon gangaa¹³in fu Betania tún¹ coon¹³ jiin¹³
'in dyatuuin¹ tsá² tya'a tsu joon nica'lóo².

'Ií² Jesúts tsíifú² tya' 'mó² cwaríi³

12 Mo ca jná² tún¹ mo ga'wooi²¹ Jesús Betania
joon galili³i un'aa²i.

13 Joon wíin² ganii²¹ coon²¹ 'mó² cwaríi³ tsi mo³.
Joon ngajóø²ø wana tsi cwaríi³ 'e 'mó² do pe jiin¹³
mo³o ganii²¹ mo tyíia² tsu jo mo tí² jiin²¹ 'e sá² do.

14 Joon gasii²¹ Jesús 'e 'mó² cwaríi³ do. Joon
gajin²in:

—Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in dø¹ 'oofuu²¹ tyi'ná
coonti —jin² Jesús.

Joon ganúu²un tsá² tya'a 'e jin²in do.

Jesúts 'woo¹i tsá² 'in néei¹ i'yíia² cwo¹ 'in 'nii¹i

15 Mo licíiin²¹ joon tyalíin² Jerusalén. Mo ga'í²
Jesús fu i'yíia² cwo¹ feei¹ si¹² do ga'láa² 'wii²¹²
'woo¹i jileei²¹ 'in 'nii¹ coon¹³ 'in ló². Gajin¹mo
mesa li néei¹ 'in unfuui²¹² cuu² joongí li néei¹ 'in
'nii¹ maa²¹².

16 Joon jo cwoo¹ Jesús 'in ngíhi¹ tyan¹ jiin¹³
coon²¹ laa²¹² li' tsi i'yíia² cwo¹ do.

17 Joon gajin²in:

—Ni jí² tya' Dios jin²:

'Ná³uu lo ilisii²¹ 'ná¹ tya' júu³ tyá² tya' la tøøi²
cwoo¹³ juncwii²¹.

Pe 'naa'gi'¹ najmaa²aa' lawa coon²¹ tsí too²¹ tya'
'uun²¹ do.

¹⁸ Joon jileei¹³ 'in tyá² to² tya' untsá² coon¹³ 'in
tifo² tya' ley ganúu²un. Joon 'wii¹³ ninga'goo²¹-tsí
tsá² jilaa²¹ 'e 'ee¹ Jesús 'gøø²¹mo 'in tsacøøi¹³ do
coon¹³ tifo² tya' ley. 'Wii¹³ joon ga'noo¹²on xiiala
ijngaa¹²i Jesús.

¹⁹ Pe mo ga'i² ná³ gacwo¹³ Jesús coon¹³ tsá²
tya'a 'e fuu²¹ do.

Galityuu²¹ 'e 'mó² cwaríi³

²⁰ Mo gajná² 'áa³gi gangíi¹ tya'i fu¹ li si² 'e 'mó²
cwaríi³ do. Joon gani²i 'e 'mó² cwaríi³ do nigal-
ityuu²¹ ca tí² jmóo³.

²¹ Joon gati²-tsí Tú³ joon jin²in sii¹³i Jesús:

—Tifo², jøø²du', nigalityuu²¹ 'e 'mó² cwaríi³ do 'e
ga'ii²i tsiiifú² tya'a do.

²² Joon gañii¹i Jesús sii¹³i tsá² tya'a:

—Jo cuu¹³-oo' coon¹³ Dios.

²³ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñi*i*in 'in gajin²in
sii¹³i 'e moo²¹ lo: "Jiin¹³ joon 'u¹²u fu tsí jmi'ñi¹¹."
Wana jo toin² i¹-tsí joon jo¹o líi² 'e tsatiin¹³mo 'e
la lí² 'e nigajin²in do, joon la joon ilí².

²⁴ 'Wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa', jilaa²¹ 'e mi²ii¹ 'naa'
coon¹³ júu³ tyá² wana jo¹o líi²naa' 'e 'ii¹³naa' joon
la joon ilí².

25 Mo foo¹³naa' Dios joon seein²¹ jaain²¹ 'in 'eei'¹ 'naa' jmaa²aa' feei¹'-oo' tsaa² tya'a. Joon la joon i'ín²mo Ñu¹u' tyíin¹ ñu'fú² tsaa² tyi'naa'.

26 Wana 'naa' jo 'íin²naa' tsaa² tya' tsá² joon la joon Ñu¹u' 'in tyíin¹ ñu'fú² jo 'íin² tsaa² tyi'naa'.

To² e oo¹o Jesús

27 Joon gangalíin² tún¹ fu Jerusalén. La 'ii²¹² ngii¹ Jesús i'yíia² cwo¹ do joon gangatyéen¹in 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley joongi coon¹³ tsacøøi¹³.

28 Joon gaunngii¹i 'ido 'ii:
—¿'lin tyu² to² e jmoo²o la no? ¿'lin gatyu² to² e jmaa²a la no?

29 Jesús-gi gañii¹i sii²¹i 'ido:
—Jna-gi iunngii²duu. Wana gañii²ii' tyiia joongi ifo³oo 'naa' 'in tyu² to² e jmoo³oo 'elo.

30 ¿'lin gasii¹in Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹? ¿Ti Dios owa tsá² 'ee? Ñii²duu' jna.

31-32 Joon ga'láa² 'in tsá² do 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i, jin²in:
—¿'Ee síi¹³i?

Jo lí² jin²in 'e Dios gasii¹in 'i, jon'gi lí² jin²in 'e tsá² gasii¹in 'i 'wii¹³ 'goo²¹o. Wana gajin²: "Dios gasii¹in 'ii", joon 'i¹-tsi ijin²in Jesús: ¿'Ee li' jo jo¹ lí²naa' 'ii? Pe wana gajin²in: "Tsá²-a gasii¹in 'ii", ityá² 'nii²¹-tsi jileei²¹ tsá² 'wii²¹² jilee²¹mo 'i¹-tsi 'e la ja²mo Wó³ do cwoo¹ júu³ tyu² tya' Dios.

33 'Wii¹³ joon gasii²¹i 'in tsá² do Jesús:
—Jo ne² jna'a.
Jesús-gi gasii²¹i 'ii:

—Jon'gi jna fo³oo 'naa' 'in tyu² to² 'e jmóo³oo la no.

12

Júu³ cwáain¹ tya' tsá² 'in jmoo¹o to² 'e gó²

¹ Ga'láa² Jesúس 'wii²¹² gatyaa¹ júu³ cwáain¹ ejemplo. Joongi gasii²¹i tsá²:

—Galiseein²¹ jaain²¹ tsá² 'in gajñii¹ 'mó² wuunjøø¹³. Coon²¹ tyiia²¹ fee¹ ngajna². Joon gajmaa¹²a coon²¹ 'yá² joongi gajmaa¹a coon²¹ li 'woo²¹ jmi¹³ mi¹³ wuunjøø¹³ do. Gajmaa¹o jon coon²¹ po³ níi¹ li tsauñøø¹i tyiia²¹ tya'a.

'Mi yuui¹³ joon gatyaa¹a cwoo²¹ 'in xeei²¹ 'wó² tya'a do. Joon 'ña'gi gangóo¹ wíin².

² Mo gatí² jiin²¹ 'e gafuu²¹ mi¹³ wuunjøø¹³ do joon gasii¹in jaain²¹ tsa'leei¹³ tya'a 'e cón² 'ido jiin¹³ mi¹³ wuunjøø¹³ 'e tsíi²i.

³ Pe 'in tsá² ní² 'wó² do gasaan¹²in 'in tsa'leei¹³ tya' fii²¹² 'wó² do. Gajmee²¹i joon gasiin¹in ni 'ido jo 'e tyiian¹ coonti.

⁴ Joon 'in tsá² fii²¹² 'wó² do gasii¹in jaain²¹gi tsa'leei¹³ tya'a. Pe 'inlo-gi ga'øøi¹ 'in ní² 'wó² do. Coon¹³ cuun²¹² gauncwu²¹i 'in tsá² do, galiwúui¹ mootyíi¹i. Joongi gajíi²mo.

⁵ Pe gasii¹mo túñ¹ jaain²¹gi. 'Ii-gi gajngaa¹²mo. Mo licññin²¹ gasii¹in fúui¹gi pe 'inlíi¹³ gajmee²¹i joon 'inlíi¹³gi gajngaa¹²mo.

⁶ 'Joon jaain²¹ jóon¹on 'ña'a 'in seein²¹ tya' fii²¹² 'wó² do 'in 'iin²¹²in 'áai¹. Joon li' tséi¹ gasii¹in 'ii ga'i¹-tsi: "Ná¹-a ili'gøø²¹mo yæn²¹ tyiia lo."

7 Pe 'in tsá² gajmaa¹a to² do gasii²i jee²¹² 'ii:
"Inlo-o 'in 'ii²¹jilaa²¹'e 'oo¹o jmii²¹ mi júun²in 'ido.
Cwojngaa¹²na' 'ino joon illí² tyijna'o' jilaa²¹'e 'oo¹o
lo."

8 La joon gasaan¹²in joon gajngaa¹²mo 'in jón¹
fii²¹² 'wó² do. Gatyii²mo 'ido li ti' tyiia²¹ do.

9 Joon, ¿'ee ijmá¹ 'in fii²¹² 'wó² do? Ijó¹ tsifu
joon ijngaa¹²mo jileei²¹ 'in gajmaa¹a to² do. Joon
icwo¹o 'in xeei²¹ 'e 'wó² do.

10 ¿Ti jo mo gauntsáa¹ 'naa' 'e jin² ni jí² tya' Dios?
'E cuun²¹² 'e gapii²¹ 'in jmoo¹³o 'nú¹ li' co' lawaa' jo
tseein²¹.

Pe 'e joon cuun²¹² nifu.

11 'Elo-o gajmaa¹a Ña'ñu¹u' joon 'áa¹mo 'ya²gi
líi²na'.

12 'Wii¹³ ñii¹ 'in tsá² do 'e faa²¹a Jesús 'e júu³
cwáain¹ tya'a joon 'iin²¹²in saan¹mo. Pe 'wii¹³
'gøø²¹mo tsá² gatúu²mo 'ido. Joon ngaliin¹mo.

Júu³ tya' 'e 'nii¹ tsá²

13 Mo galiciin²¹ gasii¹in tsacøøi¹³ 'inlíi¹³ tsá²
fariseos coon¹³ tsá² tya' Herodes li siin¹² Jesús.
'In²¹²in jmá¹ xiala ili'níi¹i Jesús coon¹³ júu³ tya'a.

14 Joon gangalíi² 'inlo gasii²¹i Jesús:
—Tifo², ne² jna'a 'e 'nu¹³ fo²'o 'e la jai² joon jo
nu¹³u'n 'ee jin² jiin¹³ jaain²¹ tsá², 'wii¹³ joon jo
jmoo²'o la líi¹ tsá². Jiin¹³ fu² tyú² tya' Dios 'e²o'o.
Fu²'u jna'a, ¿ti 'ná¹ tyii²¹²i' cuu² tya' tsaa'to² César
tyíin¹ Roma owa'a jo tyii²¹²i' 'ee? ¿Tyii²¹²i' si jo
tyili²¹²i' 'ee?

15 Pe li³i Jesús 'e gó² 'e faa²¹ 'ido. Joon gajin²in:

—ξ'Ee li' 'iin²¹²naa' 'e tee²¹ jna? Cwotyiian¹duu' coon²¹ cuu² joon jōø³duu.

16 Gangatyían¹o joon mo ganii²¹ Jesús joon gaunngii¹i:

—ξ'lin ni² 'elo joongi¹ iin 'e sii²¹ 'e toon¹ lo?

'Ii-gi gañii¹i:

—Tya' César 'edo.

17 Joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—Cwoo²oo' jon 'in tyu² to² Roma jiin¹³ 'e gatii²i, la joon jon cwoo²oo' jon Dios 'e gatii²i.

Unngii⁴i tsá²Jesús cwáain¹ tya' 'e jiin¹ tsá² tún¹

18 Joon gangaliín² li siin¹² Jesús 'inlíii¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ saduceos. 'In tsá² do 'i¹-tsi 'e jo jiin¹gi tsá² mi júun²in. Joon gajin² 'in tsá² do sii²¹i Jesús:

19 —Tifo², gatyu² Moisés to² jna' wana júin¹ jaain²¹ tsañuu¹ joon jo xuui²¹² seein²¹ tya' tsamí² tya'a 'in ruui²¹ 'in najúin¹ do 'ná¹ cu²mo cwoo²¹o coon¹³ 'in tsamí² 'nii² do. Joon liseein²¹ yuu²¹ tya' 'in ruui²¹ najúin¹ do.

20 Galí² 'e galiseein²¹ dyái¹ s̄imii²¹ la 'oo²¹ ruu²¹i. Joon 'in feei¹gi do gacui² cwoo²¹o. Pe gajún¹mo jo jóon¹on gasái¹.

21 'In li tí² ngái¹ do joon gacui² cwoo²¹o coon¹³ 'in tsamí² 'nii² do. Jún¹mo jon pe jo 'in jóon¹on 'e gasáa¹i. La joon jon galí² coon¹³ 'in li gati² ngaai²¹ do.

22 La joon gacui² cwoo²¹o la ji dyái¹ do coon¹³ 'in tsamí² jaain²¹ do. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo gasáa¹ jóon¹on. Coon²¹ mo gajún¹mo jon 'in tsamí² do.

²³ Galí²-i la joon, joon nano fu²'u jna'a, mi jiin¹in tsá² jee²¹² 'lìi²¹², ¿'naai jee 'in dyái¹ do iliin¹ tsamí² tya'a? Tsü jí dyái¹ do gacu²mo cwoo²¹o coon¹³ 'in tsamí² do.

²⁴ Joon gañii¹i Jesús tya'a:

—Jo joon, lí' cií¹²i 'í¹-'oo'naa' 'wii¹³ jo cwii¹ii' jí² tya' Dios jon'gí 'íi²¹ tya' Dios.

²⁵ Tsü mi jiin¹ 'in najúin¹ jon'on tsañuu¹ tiin¹³ jon'on tsamí² lí²gí cui² cwoo²¹o. Iliin¹ la líi¹ ángeles taai² ñu'fú².

²⁶ Joon fo³gí júu³ xiaa' cwáain¹ tya' mi jiin¹ tsá² tún¹. ¿Tí jo mo ñíi² 'naa' ni jí² tya' Moisés 'e gafaa²¹ Dios coon²¹ jee²¹² 'mó² 'e coo²¹? Gajin²o la lo: "Jna-a Dios tya' Abraham, joongí tya' Isaac, joongí Dios tya' Jacob", jin² Dios.

²⁷ Coon¹³ la joon 'øøi²¹-tsi tsá² 'e Dios jon'on Dios tya' 'lìi²¹² i pe Dios tya' 'in nijiin¹in. 'Wii¹³ joon jo la joon 'e 'í¹-'oo' no tsü jiin¹in tsá² tún¹.

'E to² tyu² Dios 'e tyiin²gi

²⁸ Joon gatyiaa²¹ jaain²¹ tifo² tya' ley. 'Ido-gí ganúu²un 'e sii¹ Jesús coon¹³ 'in saduceo do. Joon 'wii¹³ ñii¹o 'e nigañii¹i Jesús 'e la ja²mo joon gaunngíi¹i jin²in:

—¿'Noo 'e nifu tya' jilaa²¹ to² tyu² Dios?

²⁹ Jesús-gí gañii¹i:

—'Elo-o nifu tya' jilaa²¹ 'e tyu² Dios to²: "Nuu²duu' tsá² Israel, 'in Ña'ñu¹u' Dios jaan²¹mo 'i seein²¹.

³⁰ Cwoli'iin²¹²naa' Ña'ñu¹u' Dios tyii' ce caain²¹-'oo'. Joon cwoli'iin²¹²naa' 'ii coon¹³ jilaa²¹ alma tyii' joongí coon¹³ jilaa²¹ 'e 'í¹-'oo' joongí

coon¹³ jilaa²¹ wa² pí³ tyii'. 'Elo-o 'e nifu to² tyu² Dios."

³¹ Joon 'e li tí² tún² li la li 'elo-o jon: "Cwoli'iin²¹²naa' jileei²¹ tsá² xeei²¹ lawa yaamoo'." Jo 'e sá² 'e to² tyu² Dios 'e tyiin²gi lagí 'elo.

³² Joon gajin² 'in tifo² tya' ley do:

—Tifo², ja²mo júu³ tyi'i. Jo¹¹o 'e fo² 'ná no. Jaan²¹mo Dios seein²¹. Jo 'in xeei²¹gi seein²¹ jiin¹³ ii-o.

³³ Tyiin²gi 'e li'iin²¹²na' Dios ce caain²¹-tsi' joongí 'e iin²¹²na' ii coon¹³ jilaa²¹ e 'í¹-tsi' joongí coon¹³ jilaa²¹ alma tyi' joongí coon¹³ jilaa²¹ wa² pí³ tyi' joongí un'néei¹na' jileei²¹ tsá² xeei²¹ lawa yiia-o'. Tyiin²gi 'elo lagí jilaa²¹ fa¹ 'e cwo¹ tsá² Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jún¹ tsá² ni altar.

³⁴ Mo gani² Jesús 'e gañii¹i 'ido røø²¹ tiin¹³ la ja²mo ce jilaa²¹ joon gasíi²¹i Jesús 'ii:

—Xuu 'ná¹gi 'e tyu² Dios to² 'ná —jin² Jesús.

Joon jiin¹³ jaain²¹gi jo tá²gi-tsi 'e unngíi¹gi.

Jón¹ David Cristo

³⁵ Joon tyíin¹ Jesús fu i'yíia² cwo¹ 'e²e tsá² joon jin²in:

—¿Xiala li 'e jin² tifo² tya' ley 'e Cristo jón¹ David 'i?

³⁶ Tsú 'lii²¹² David 'ña'o gajin²in coon¹³ ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyu² tya' Dios:

Dios Jmii²¹ gasíi²¹i Señor tyiia:

"Ní²!i caa¹na tsáa¹ ca mi lii²oo jileei²¹ 'in 'eei¹ 'ná, joongí núu²o jilaa²¹ to² 'e tyu²!"

³⁷ ¿Pe xiuala lí² 'e jóon¹ David Cristo? Tsʉ 'wii¹³ David do gaunsii²¹ 'ii Señor tyiia —gajin¹² Jesú.

Joon fúu¹mo 'in tsá² taain²¹² do núu²o jløø¹³mo. Núu²o coon¹³ ce tún² jilaa²¹ 'e jin¹² Jesú.

'Níi¹i Jesú tifo² tyá' ley

³⁸ La jee²¹² 'e²e Jesú tsá² gajin²o:

—Tíi¹moo' coon¹³ 'in tifo² tyá' ley 'in 'iin²¹²in ngi¹ jee²¹² 'nú¹ coon¹³ 'mi² cwaa²¹ joon sii²¹i tsá² 'aa²¹²u coon²¹ tún².

³⁹ 'Li 'noo¹o li tyiin²gi icwá² inʉʉ cwo¹ sinagogas joongi li tyá²gi li gø¹² tsá².

⁴⁰ Joongi ngii¹o to² 'uun²¹ 'e sá² tyá' tsamí² 'níi² joon wa'a jo li li³ tsá² jmoo¹-o cwaa²¹ liili júu³ tyá² tyá'a. Pe 'ii-gi inii²¹ wúu¹gi.

Cwáain¹ tyá' cuu² 'e gacwo¹ jaain²¹ tsamí² 'níi²

⁴¹ Joon galí²-i cafu mo tyíin¹ Jesú fu i'yíia² cwo¹ do co' li si' caja to² tsá² cuu². Jóø² Jesú xiuala to² tsá² cuu² do. Joon líi¹ fúui¹ 'in sá² cuu² gato¹o 'láai²gi.

⁴² Jee²¹² lo-o gatyiai²¹ jaain²¹ tsamí² 'níi², jaain²¹ 'yíia'níi² tañíi² 'áai¹. Joon gato¹o 'in tsamí² 'níi² lo tsi caja tún² centavo pi³ níi³ yéen², 'e tyíin¹xʉ liili¹.

⁴³ Joon gatø¹ Jesú tsá² tyá'a joon gasii²¹i:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in tsamí² 'níi² lo nigacwoo¹ 'láai²gi tyani Dios la jee²¹² jileei²¹ 'in nigato¹ cuu² 'e caja lo.

⁴⁴ Tsʉ 'in catyaai² do nigacwoo¹ jiin¹³ 'e nigosái¹ tyá'a pe 'in tañíi² lo nigacwoo¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o tyá' 'e taain¹ fu juncwii²¹.

13

Ifín¹ tsá² 'e cwo^{'1} fee^{'1} do

¹ Mo gacwo'ⁱⁱ Jesús fu i'yíia² cwo^{'1} fee^{'1} do jaain²¹ tsá² tya'a gasii^{'21}i 'ii jin^{'2}in:

—Tífo^{'2}, jjóø²du'u 'e cuun²¹² lo joon jójø²du'u 'e 'ná¹ coo^{'13} liili¹ no! ¡Líi¹ 'ya^{'2}gi jilaa^{'21} 'elo!

² Pe Jesús-gi gañii¹i:

—Nano jójø^{13'ø} 'e 'ná¹ coo^{'13} liili¹. Pe jée¹gi xü jo iján² jiin^{'13} coon²¹ cuun²¹² 'e sifúui¹gi. Jilaa^{'21}a ixéé²mo.

Li² ilí² la nu'gi i'lin² juncwii^{'21}

³ Joon ngalíin² fu moo' Olivos 'e si^{'2} tyani 'e cwo^{'1} fee^{'1} do. Coon²¹ li tyíin¹ Jesús coon^{'13} Tú³ coon^{'13} Jacobo coon^{'13} Wó³ coon^{'13} Díi³ gasii^{'21}i 'ii Jesús 'uun²¹mo:

⁴ —'Ii²¹²i'i 'e fuu²¹du'u jna'a, ¿lii² 'e nafaa^{'13'1}a do? ¿Noo 'e li² jmáa¹a 'e jin^{'2} jilaa^{'21} 'elo mi lí²?

⁵ Jesú-s-gi gañii¹i:

—Tíi¹moo' 'e ce jiin^{'13} jaain²¹ jo 'in coon²¹ 'naa' tóo².

⁶ Tsü líi¹ fúui¹ 'in jalíin² coon^{'13} 'e sii²¹ jna. Joon ijin^{'2}in: "Jna-a Cristo." Joon coon^{'13} la joon icoon^{'1}on tsá² fúui¹ liili¹ tóo².

⁷ 'Pe mi núu³uun' 'e faa^{'21} tsá² 'nii²¹ jmoo¹o tsá² si ijmáa¹a tsá² 'ee jo foo^{'13}naa' tsü la joon ilí² pe jon'on mo tséé¹mogi joon.

⁸ La coon²¹ la coon²¹ nacíoi^{'13} itéen²mo jon, joon la jaain²¹ la jaain²¹ tsaa'to² itéen²mo jon. Joongi ijøø^{'21} 'wó² liili¹ la caain²¹ juncwii^{'21}. Joon iliun'aai² tsá² joon ito^{'1} tsá² mii^{'13}. Joon jiin^{'13} coon^{'13} 'elo-o i'láa² 'wii²¹² 'e wúu¹ ijó¹.

9 'Pe lí'³ii' jmaa²aa', un'øø'²naa' yaanaa' tsₙ
ijaaain²¹ tsá² naa' tyani tsacøøi¹³ nisicaain²¹. Joon
do-o i'níi¹ i 'naa' joongi ipoo²i 'naa' tsi inₙ cwo¹
sinagogas. Iilitii²¹moo' cwolín²naa' tyani tsaa'to²
tsafeei¹ joongi tyani róøi¹³ 'wii¹³ tyajna-a. Joon
tyani 'in tsá² do ifoo²oo' cwáain¹ tyiia.

10 Joon la nₙ'gi ityéi¹ juncwii²¹ 'ná¹-a tyá² tsá²
júu³ tya' xiiala ijmá¹ Dios tiin¹³ tsá² tyani jileei¹²¹
tsá² taain²¹ juncwii²¹.

11 Joon mi tsajée¹i tsá² 'naa' tyani tsaa'to² jo
cuu¹³-'oo' 'e isii²¹naa'. Jo 'e 'i¹-'oo', jiin¹³ cwoسى¹³ii'
'e cwo¹ 'in Espíritu Tyá² tya' Dios 'naa' tsₙ jon' 'naa'
'in faa²¹ do pe 'in Espíritu do faa²¹a.

12 Ruu²¹mo ijaan²¹i ruu²¹i ijúun²in, joon jmii²¹gi
ijaan²¹i jóon¹on. Jileei¹²¹gi jóon¹on ill'ee¹mo jmii²¹
joongi ijngaa¹²mo.

13 'Wii¹³ jna-a jilee¹²¹mo ili'ee¹mo 'naa' pe tya'
jileei¹²¹ 'in jmoo¹o taa²¹ coon¹³ jna ca mi tyei¹ joon
itiin¹³mo 'ii.

14 "Lii²¹ Daniel, 'in gacwoo¹ júu³ tyá² tya'
Dios, gataan¹an ni mo'ji² cwáain¹ tya' jileei¹²¹ 'in
un'líi³ tsá² joongi 'in jmoo¹o caai¹²¹ tsá². Joon
mi moo²oo' 'inlo taain¹ li jo tii²i taain¹ ('in núu²un,
cwo'øø'²¹mo-'o'o) joon 'in néei¹ Israel 'ná¹ cwiin¹in
fu moo²¹.

15 Mi tí² jmii²¹ joon wana teen¹in caluu 'ná¹ jo lí²
wa'a tsatáa¹i i'woo²¹ 'e sá² tya'a.

16 Joongi wa mo 'in taain²¹ jmoo¹o to² jo lí²
cwotyaliin¹ wa'a tsatyiiian²¹ sii¹³in.

17 'Áai¹ gó² tya' tsamí² 'in tyéin¹ yæan²¹. Joongi líi¹
fúu² 'in seein²¹ yæan²¹ cuu¹³ tæe¹³ mi tí² 'e jmii²¹

joon.

¹⁸ Mi²ii' tyani Dios wa'a jo 'ná¹ cwiin²iin' mi ti² jiin²¹ cwíi².

¹⁹ Líi¹ lisá² wúu¹ jee²¹² jmíi²¹² joon. Coon²¹ wúu¹ 'e jo mo ñii¹ tsá² ca la mo gajmaa¹a Dios juncwii²¹. Joongi jo lisá²gi mi licíiin²¹.

²⁰ Joon wana jo unx²gi Ña'ñu¹ 'e jmíi²¹² joon jo 'in taa²¹ ce jiin¹³ jaain²¹. Pe ts² 'wii¹³ 'iin²¹²mo Dios 'áai¹ 'in tsá² do 'in gatyii¹³in nigalix²gi 'e jmíi²¹² do.

²¹ 'Joon wana 'in sií²¹ 'naa' jin²in: "Jóø²øø", lo siin¹² Cristo" si jin²in 'ee: "Jóø²øø", do-o siin¹² 'i", jo jo¹ cwoliin¹naa'.

²² Jo jo¹ cwoliin¹naa' júu³ ty'a ts² ijaliin² tsá² 'in jin² 'e Cristo 'ii si 'in jin² 'ee 'e cwoo¹ júu³ tyá² ty'a' Dios pe jo jo¹. Jalíin² jajmaa¹a li² milagro 'a coon²¹on tóo² ca 'in gatyii¹³in Dios wa' ilí².

²³ Pe gafuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo jéé¹gi 'e 'naa' jmaa²aa' li¹³-'oo'.

Xiiala ilí² mi cwéei¹ 'in Ruu²¹i Tsá²

²⁴ Faa²¹gi Jesús jin'in:

—Pe jee²¹² jmíi²¹² joon, mi yuui¹³ iní² tsá² wúu¹ ilinuu²¹ li 'íi¹ ñi¹ jon'gi sií²¹ ijnéei²gi.

²⁵ Joongi náu¹ ixuu²¹mo 'i. Joongi jilaa²¹ 'e sá² li¹ yá¹ juncwii²¹ ijlee¹.

²⁶ Joon imáa¹naa' jna, 'in Ruui²¹ Tsá², igóo³oo jee²¹² jnúi¹. Joon ity²uu to² joon 'ya²gi jilaa²¹ 'e sá² tyia.

²⁷ Joon isíi³na ángeles tyia 'e uncaain²¹ jileei²¹ 'in gatyi¹³na la jee²¹² la tøøi² cwoo¹³ juncwii²¹.

28 "Náa²duu' 'e júu³ cwáain¹ tya' 'mó² cwaríi³. Mo sii²¹ cwáa¹a tya' joon nii¹³ mo³ joon ñi¹ tsá² 'e nijó¹ jiin²¹ tya' jmi¹.

29 La joon jon mi móo³ 'naa' 'e lí² la 'e fuu^{212uu} 'naa' no liñí²ⁱⁱ 'e najó² tyan'an, 'e nijatyéen¹³ⁱⁿ.

30 'E la ja²mo fuu^{212uu} 'naa', ilí²-i 'elo la ná'gi ijúun²ⁱⁿ tsá² seein²¹ nano.

31 I'íin²mo juncwii²¹ joongⁱ i'íin²mo ni 'wó² pe júu³ tyia jo 'íin² coonti.

32 'Pe jo ñii¹ jiin¹³ jaain²¹ tsá² 'ee 'ii²¹ si 'ee jmii²¹² ilí² jilaa²¹ 'elo. Jon'on ángeles taa²ⁱ ñá'fú² ñii¹ⁱ. Jon'gi ñii¹ 'in Jón¹ Dios, jiin¹³ la 'ña'a Dios Jmii²¹ ñii¹ⁱ.

33 'Wii¹³ joon tyee^{2moo} 'tyá² yaanaa', tyaan^{2aan} cwáain¹ coon¹³ ce tún². Fee¹³naa' Dios tsá jo 'in ñi¹ mi cwá² hora joon.

34 'E lí la lí lawa jaain²¹ tsáñuu¹ gacwo'íi¹. Ngóo¹ wín². La jee²¹² icwo'íi¹ do joon gatyá² to² tsaleei¹³. Gacwo¹o la jaain²¹ to² jmáa¹a. Joon gasíi²¹i jaain²¹ wa'a tsa'áa¹i 'ido.

35 Gajin¹²ⁱⁿ: Tyee^{2moo} 'tyá² yaanaa' tsá jo ñíi³ⁱⁱ líi icwaai¹² 'in fii²¹² do. Jo ñíi³ⁱⁱ si cwaa²ⁱ mi 'íi¹ náa² si la 'woo¹ tyíia² náa¹ 'ee si mi 'oo¹ tuuitsáa² 'ee si 'e 'aa²¹ 'ee.

36 Tyán^{2duu} cwáain¹ 'e joon 'e tyee^{2moo} 'tyá² yaanaa' mi yíi^{3aa} —jin² Jesús.

37 Jin^{2gi} jon Jesús:

—'E fuu^{212uu} 'naa 'e fuu^{212uu} jon jilee^{21mo}: Tyee^{2naa} 'tyá² yaanaa'.

14

*'Noo'¹ tsá² xiiala ilí² saan'¹in Jesú*s

¹ Tún² jmii²¹² 'ná¹gi wa'a tí² pascua tya' tsá² Israel coon^{'13} jmii²¹² tya' 'e gø¹² tsá² Israel 'iñi^{'1} jo tyiian^{'3} jéei¹. Jileei^{'21} 'in tyu^{'2} to² untsá² coon^{'13} tifo^{'2} tya' ley 'noo'¹o xiiala ilí² saan'¹in Jesú coon^{'13} 'e coon^{'21} tóo². Joon ijngaa^{'12}mo 'ido.

² Pe jin^{'2}in:

—Jo lí² jmoo^{'21}o 'jiin^{'13} la tí² jmii²¹² lo tsu liili¹ ito^{'2} tsá² mií^{'13}.

*Jaain^{'21} tsamí^{'2} súun²un jmii²¹ jmauu^{'21} tya' Jesú*s

³ Taain¹ Jesú fu Betania tsi inuu tya' Simon 'in jngøøi^{'21}. La 'ii²¹² tyiin¹in coon^{'21} li si^{'2} mesa gatyii²a jaain^{'21} tsamí^{'2}tyaan¹ coon^{'21} si^{'2} si'o² jmii²¹ jmauu^{'21} sii^{'21} nardo. 'Moo'³ tyiin¹ 'e nardo do. Joon 'in tsamí^{'2} do gajaa¹a luu^{'212} 'e si^{'3} do joon ga'íi²in 'e jmii²¹ jmauu^{'21} do mootyi^{'2} Jesú.

⁴ Joon 'inlhi^{'13} 'in néei¹ do gali'nii^{'21}i-tsi joon gasii^{'2}i jee^{'212} 'ii:

—¿'Ee li' ganga'i^{'1} 'e jmii²¹ jmauu^{'21} lo?

⁵ Tsu ilí² tsa'nii^{'212} do coon^{'13} coon^{'21} mil tsi ca 'no^{'3} cuu². Joon li cwo^{'1}o tsá² tañui^{'2}.

Joon gali'ee^{'1}mo 'in tsamí^{'2} do.

⁶ Pe gajin^{'2}in Jesú:

—Jo 'ee fuu^{'21}gi^{'1} 'ino. ¿'Ee li' untyíi²naa' 'ino? Coon^{'21} 'e tyu^{'2}-u gajmaa¹a 'ino tyia.

⁷ Tsu 'in tañui^{'2} ngi¹ coon^{'13} 'naa' coon^{'21} tøø²mo pe jna-gi jo seen^{'21}na coon^{'13} 'naa' coon^{'21} tøøi^{'2}.

⁸ 'In tsamí^{'2} lo gajmaa¹o 'jiin^{'13} 'e li^{'3}i, nigaya^{'2}o jmii²¹ jmauu^{'21} cuerpo tyia tya' mi 'á¹na.

9 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñixiia' 'e licwá² júu³ tya' xiiala itiin¹³ tsá² la caain²¹ juncwii²¹ ityá² tsá² júu³ 'e gajmaa¹a 'in tsamí² lo. Joon untii¹³-tsi tsá² 'ii.

'Nii¹i Judas Jesús

10 Joon Judas Iscariote, jaain²¹ jee²¹² 'in dyatu-uin¹ tsá² tya'a, gangóo¹ ngasíin¹in coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá² xiiala lí² jaan²¹in Jesús ja'cwoo²¹o 'ido.

11 Joon mo ganúu²un 'ido 'elo joon galijløø¹³mo liili¹. Joon gasii²¹i Judas 'e cwo¹o 'ido cuu². Coon¹³ la joon ga'noo¹²on Judas xiiala jaan²¹in Jesús. Joon ga'noo¹²on 'ee hora 'e ilí² jaan²¹in.

Gø¹²Jesús coon¹³ tsá² tya'a

12 Gacwaa²¹ jmii²¹² joon ga'láa² 'wii²¹² jmii²¹² 'e ø¹² tsá² Israel 'iñi¹ jo tyiian³ jeei¹. Mo jmoo¹o tsá² Israel jmii²¹² cwaa²¹ jmii²¹² tya'a 'e joon jngaaí¹² tsá² joo'saa²¹ tya' 'e jmii²¹² joon. Joon gaunngii¹i tsá² tya' Jesús 'ii:

—¿Xiaafu 'iin²¹²u'un tsatyyaa²¹a'a tyú² 'e tyee²e' tya' jmii²¹² pascua 'e gati²?

13 Joon gasii¹in Jesús gái¹ tsá² tya'a si¹ tsee¹²i:

—Cwolínnaa' 'e fuu²¹ fee¹ joon do-o imáa¹naa' jaain²¹ tsañuu¹ tyan¹ coon²¹ tsuu² si'o² jmii²¹. Joon cwolín²moo' xiaafu li tsee¹²i.

14 Joon li 'í¹ do-o jon fú²uu' 'in tsá² fii²¹² 'ná¹ do: "Gajin²o Tifo²: ¿Xia cuarto li ityee²e'e coon¹³ tsá² tyiia tya' jmii²¹² 'e gati²?"

15 Joon i'e²e 'naa' coon²¹ cuarto fee¹ 'e nilí² tyú² li' yu'. Do-o tyá²aa' tyú² 'e tyee²e'.

16 Ga'woo²¹mo 'in tsá² ty'a'a do. Gangalíin²mo 'e fuu²¹ fee¹ do joon galí²-i jilaa^{'21} jiin^{'13} la gajin² Jesús do. Joon do-o gatyá¹ tyú² 'ee dø^{'1}ø ty'a' jmíi^{'212} do.

17 Mo ga'i¹ néu³ joon gatyii^{'21}a Jesús coon^{'13} jiin^{'13} dyatuuin¹ tsá² ty'a'a.

18 Joon la 'íi^{'212} néei¹ gø^{'1}ø gajin² Jesús sii^{'21}i tsá² ty'a'a do:

—'Ela ja^{'2}mo fuu^{'212}uu 'naa', jaain^{'21} jee^{'212} 'naa' 'in néei¹ gø^{'1}ø coon^{'13} jna lo ijaan^{'21}mo jna.

19 Gatoo^{'21} fa'i³ ty'a' 'in catyaai² do. Joon gaunngíi^{'1}i ti' jaain^{'21}, jin^{'2}in:

—¿Ti' jna-a 'i?

Joon jaain^{'21}gí gajin^{'2}in:

—¿Ti' jna-a 'i?

20 Jesús-gí gañii^{'1}i ty'a' tsá² ty'a'a:

—'Ii jaain^{'21} jee^{'212} 'in dyatuuin 'naa' lo. 'In gø^{'1} coon^{'13} jna coon^{'13} coon^{'21} wúun¹ 'ii 'i.

21 La joon ijúuin² 'in Ruu^{'21}i Tsá² jiin^{'13} la jin^{'2} ni jí² ty'a' Dios pe fúu² 'in jaain^{'21} 'ii do. Tyú²-gí ty'a' 'in jaain^{'21} 'ii do wa mo'o jo galiseen^{'21}mo.

22 La 'íi^{'212} néei¹ Jesús gø^{'1}ø joon gatøø^{'1}i coon^{'21} iñi^{'1}, gason^{'1}on joon gacwo^{'1}o 'maai^{'13} Dios joon gafin^{'1}in, joon cwo^{'1}o jileei^{'21} tsá² ty'a'a jin^{'2}in:

—Tyé²ee' 'e lo tsú cuerpo tyia-oo lo.

23 Mi yuui^{'13} joon gaunrøø^{'1}i coon^{'21} vaso vino. Joon mo ngayuui^{'13} gacwo^{'1}o 'maai^{'13} Dios joon gajmaa¹a jmai'xú 'uun^{'21} jilee^{'21}mo.

24 Mo ngayuui^{'13} joon gasíi^{'21}i tsá² ty'a:a:

—'Elo-o jmíi^{'3}íi ty'a' coon^{'21} júu³ 'e 'míi^{'2} 'e ni-gacwóo^{'3}-oo tuun^{'21} 'wii^{'13} ty'a' 'in fúui¹ liili¹.

²⁵ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo 'e duu¹³giⁱ e jmi³ 'mi³ wuunjøø¹³ ca mi cwá² jmii²¹² mi ty² Dios to². Joongi lí²-i duu¹³uu vino 'múui² tún¹.

Jmoo¹o Jesús júu³ 'e jo iró¹mo Tú³ 'ii

²⁶ Mo ngayuui¹³ ga'øø¹ø joon ngalín²mo fu moo²¹ sii²¹ moo²¹ Olivos.

²⁷ Joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Jilee'naa' 'e jo litsáai¹'oo' jna 'e woo¹ no tsø ni jí² tya' Dios jin²in: "Ijngaa¹³moo 'in 'aai¹ joo'saa²¹ joon ingi¹ sítuu¹mo 'in joo'saa²¹ do."

²⁸ Pe mi yuui¹³ 'e gajiin¹ jna iní³ii nifugi la 'naa' fu Galilea.

²⁹ Joon gasii²¹i Tú³ 'ii:

—Fiin¹³ jilee²¹mo jo litsáai¹-tsi 'nø pe jna-a jo lí¹na la joon.

³⁰ Pe Jesús-gi gasii²¹i 'ii:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nø, 'e 'woo¹ no la jée¹gi i'oo¹ø tún² naa¹³ 'in tuuitsáa², 'ni¹ naa¹³ jo røø²¹u 'e cwii¹u'un jna.

³¹ Pe 'ii-gi jo gacwoo¹ júu³ jin²in:

—Fiin¹³ júun²moo coon¹³ 'nø jo fo³oo 'e jo cwii¹na 'nø.

Joongi jilee²¹mo jin²in la do-o jon.

Faa²¹a Jesús júu³ tyú² coon²¹ li sii²¹ Getsamení

³² Joon mo gatyalín² coon²¹ li sii²¹ Getsemaní joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Ní²duu' lo la 'ii²¹² ní³ii nifoo¹³na Dios.

³³ Joon gajéé¹i jiin¹³ Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joon ga'láa² 'wii²¹² lí² xuui²¹²-tsi joongi 'áai¹ fa'i³ lí²i.

³⁴ Joon gajin² Jesús:

—Líi¹ fa'í³ líi²na ca la lí² ijúun²moo, jan²duu' lo jo cwocwuui²¹du'naa'.

³⁵ Joon gangó¹ Jesús ca nifugixu. Joon gatyii²¹a ni 'wó² joon gamíi¹i tyani Dios Jmii²¹ wa'a ilí² si'nee¹³mo 'e jo nii²¹wúu¹ la lí² ilí² 'e hora joon.

³⁶ La jee²¹² faa²¹a fo² do joon gajin²in:

—Ñu², tyi'nü-ü jilaa²¹a ilí², jo cwo²¹o 'e mó³oo wúu¹ la lí² 'elo. Pe jo cwo²¹o lí² la líi²jna, cwolí²-i la líi²i 'nü-ü.

³⁷ Mo ngayuui¹³ do joon gacwéi¹ tún¹ li néei¹ tsá² tya'a joon mo gatyee¹²i joon nitee¹²i 'ido cwuu²¹mo. Joon gasíi²¹i Jesús Tú³:

—Simón, ¿ti cwuu²¹mo'o? ¿Ti jo galí² 'e jo cwuu²¹mo'o jiin¹³ coon²¹ hora?

³⁸ Unjnaa²¹-'oo' joon fee¹³naa' Dios joon jo coon²¹ Satanás 'naa'tóo². 'E la ja²mo, náa¹ tyú² tya' alma tyii' 'e iin²¹²mo pe cuerpo-gí 'wo² síi¹-tsi.

³⁹ Joon gangó¹ Jesús tún¹, ngafee¹³i Dios tún¹ joon jin²in 'e nafaa²¹a do tún¹.

⁴⁰ Joon gacwéi¹ tún¹ joon gatsee²¹i tsá² tya'a tee¹²i cwuu²¹mo tún¹ 'wii¹³ unníi¹i do jnii¹ jal-icwuu²¹i. Joon jo ñíi¹i 'ee ñíi¹i.

⁴¹ Gangó¹ Jesús gati² 'ni¹ naa' joon mo gacwéi¹ tún¹ gajin²in:

—Cwocwuu²¹moo' no. Cwo'ii²¹ 'woo²¹oo'. Naliin¹mo jiin¹³ la no 'wii¹³ nigacwá² hora. Ijaan²¹in 'in Ruu²¹i Tsá² ja'cwoo²¹o 'in 'oo¹o tsaa².

⁴² Raan²naa' no, moo²¹o' no. Ni joo¹-o 'in jaain²¹ jna —gajin² Jesús.

Tee¹ tsá² tyitsaai²¹² Jesús

43 Faa²¹gi Jesús siin¹²in mo gacwéi¹ Judas, 'ii jaain²¹ jee²¹² 'in dyatuuin¹ tsá² tya'a. Joon jalíin² coon¹³on 'in tsá² fúui¹ liili¹ 'in tyan¹ ñí² espadas coon¹³ 'in san¹ 'no³ 'mó². Jalíin² to² tyá³ 'in tyá² to² tya' untsá² joongi to² tyá² jileei²¹ tsacøøi¹³.

44 Joon 'in Judas do, 'in gajaain²¹ Jesús, nigacwoo¹ coon²¹ li² jin²in:

—'In cu³uu ju² do 'ii 'i. Seen¹²naa' tá², ñuu²uu tyá² liili¹.

45 Joon mo gatyii²¹a Judas joon gangatyéen¹in li siin¹² Jesús joon gasii²¹i:

—Tifo², Tifo².

Joon gacuu²¹u ju² 'ido.

46 Joon tsifu gasaan¹²in 'in nitéein¹ do Jesús. Joon gatøø¹ø tyitsaa²¹²mo Jesús

47 Pe jaain²¹ 'in téein² do gasø¹ø ñí³ espada tya'a joon gatyá²u cataain²¹ loocwoo² tsa'leei¹³ tya' 'in tyá² to² tya' untsá² nifu do.

48 Joon gasii²¹i Jesús 'in catyaai² do:

—¿Tí niga'woo²¹naa' coon¹² ñí³ espada coon¹³ 'no³ 'mó² wa'a saan¹²naa' jna lawa jaain²¹ 'uun²¹?

49 La coon²¹ jmii²¹² siin¹²na coon¹³ 'naa' fu i'yíia² cwo¹ do joon jo-gi mo seen¹²naa' jna. Pe 'elo-o ilí² joon itsín¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios.

50 Joon tsifu joon gacwiin¹in 'in tsá² tya'a 'goo²¹o. Joon Jesús do gajaan¹o.

Gacwiin¹in jaain²¹ simii²¹

51 Pe jaain²¹ simii²¹ 'in paai²¹ 'mi² taa²¹ ngóo¹ caluu li ngóo¹ Jesús. Joon gasan²mo tsá² 'ii.

52 Joon tsifu joon gatá² 'ido 'e 'mi² taa²¹ do joon gacwiin¹o ti' ringúu¹i coonti.

Jesús tyani tsacøøi¹³

⁵³ Joon gangajée¹i 'in tsá² do Jesús tyani 'in tyu² to² nifu tya' untsá² coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ coon¹³ tifo² tya' ley li sicaain²¹.

⁵⁴ Joon wíin²gixu ngóo¹ Tú³ caluu joon gatyii²¹a 'ii tyi¹ ca'nü tya' 'in tyu² to² nifu tya' untsá². Joon do-o gacwó²o coon¹³ 'láa² 'in néei¹ do untyaa¹i yaai co' ji².

⁵⁵ 'In tyu² to² untsá² coon¹³ jileei²¹ tsacøøi¹³ néei¹ do 'noo¹o coon²¹ tsaa² tya' Jesús 'e 'nii¹i joon lisá² júu³ ijngaa¹²mo 'ido. Pe jo gatsaa²¹a jiin¹³ coon²¹.

⁵⁶ Tsü lii¹ fúui¹ 'in faa²¹a júu³ tajuu²¹ tya' Jesús pe jo coon²¹ røø²¹ faa²¹a la jaain²¹.

⁵⁷ 'Inlii¹³ garóon²on 'nii¹i 'ido coon¹³ júu³ tajuu²¹ jin²¹in:

⁵⁸ —Jna'a ninuu²¹ü 'e jin² 'ino: "Jna ifíin³na 'e cwo¹ fee¹ no 'e nigajmaa¹² tsá² joon jee²¹² 'ni¹ jmii²¹² isaa¹³aa coon²¹ cwo¹ jon'on jma² tsá²." Júu³ joon ganuu²¹ü 'e tya' 'in tsá² no —jin² 'in tsá² tajuui²¹ do.

⁵⁹ Pe jiin¹³ coon²¹ júu³ 'e tyaa¹ lo jo røø²¹ si¹i.

⁶⁰ Joon garóon²on jee²¹² 'in tsá² do 'in tyu² to² nifu tya' untsá² joon gaunngii¹i Jesús:

—¿Ti jo 'ee ngii²¹i coonti? ¿'Ee fo²o 'wii²¹² tyi'i no?

⁶¹ Pe li goon²¹ gajaan¹ tii² Jesús. Jo 'ee gañii¹i coonti. 'In tyu² to² nifu tya' untsá² do gaunngii¹i túñ¹ jin²¹in:

—¿Ti 'nüü Cristo, 'in Jón¹ Dios nicwaai³?

⁶² Jesús-gi gasii²¹i 'ii:

—Jna-gi' i. Joon imáa¹naa' 'in Ruui²¹ Tsá² tyíin¹ li'
caai²¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹. Joongi ijó¹ jee²¹² jníi¹ li' yu¹.

⁶³ Tsifu joon ga'gíi¹i siín¹³in 'in tyu² to² untsá² do
joon gajin²in:

—Jo 'néi¹gi' 'in jmá² júu³ røø²¹ no.

⁶⁴ Ganuu²¹o' jilee²¹na' xiiala nigaungøøi¹ 'ino
Dios coon¹³ júu³ tya'a. ¿'Ee líi²naa' 'e jmoo²¹o'
coon¹³ 'ino?

Joon jilee²¹mo gajin²in 'e 'ná¹ júun²mo Jesú.

⁶⁵ Joon 'inlíi¹³ ga'láa² 'wii²¹² 'ñíi¹i Jesú. Gajnii¹i
unni² 'ido joongi poo¹i Jesú joon siíi²¹i 'ido jin²in:

—Faa¹³du'u, ¿'iin 'in gapooi¹ 'nu?

Joon ga'láa² 'wii²¹² 'íi¹³ jnóo¹o mooni² Jesú.

Jo røø¹i Tú³ 'e cwii¹mo Jesú

⁶⁶ Ca tí² 'wii²¹² 'iityi¹ siín¹² Tú³. Joon gatyii²¹a
jaain²¹ jee²¹² 'in jmoo¹o 'ee gø¹² 'in tyu² to² nifu tya'
untsá² do.

⁶⁷ Joon mo ganí²i Tú³ 'e siín¹²in do untyaai² 'ña'a
co' jí² joon gajaan¹ jøø²i joon gajin²in:

—Ngí² 'nu jon coon¹³ Jesú tsá² Nazaret.

⁶⁸ Pe Tú³gi jo garøøi²¹ jin²in:

—Jo cwii¹na 'ino. Jo ñí³ii 'ee 'e fo²o no.

Joongi gacwo^{íi¹o} li' 'oo¹ li' tsataai² tsá². Joon
ga'oo¹o tuuitsáa².

⁶⁹ 'In tsamí² do gajøø²i Tú³ tún¹ joon gasíi²¹i tún¹
'in téein² do:

—Jaain²¹ tsá² tya' 'ido-o 'in tsañuu¹ lo.

⁷⁰ Pe jo garøø¹i Tú³ tún¹. Jee²¹² catá²-a tún¹ 'in
téein² do gasíi²¹i tún¹ Tú³:

—La ja²mo, 'nʉ-ʉ jaain²¹ 'in tya' 'ido tsʉ 'in seein²¹ Galilea 'nʉ, joong*í* la faa²¹ 'ido-o la joon foo²¹ 'nʉ.

⁷¹ Joon ga'láa² Tʉ³ 'wii²¹² faa²¹a 'laa²¹ 'ée¹i Dios jin²in:

—Ni Dios jo cwii¹na 'in tsañʉ¹ no 'in 'ée¹naa' no.

⁷² Joon tsifu gati² tún² naa¹³ ga'oo¹o tuuitsáa². Joon gati²-tsi Tʉ³ do 'ee nigash²¹*í* Jesú^s 'ii: "La jo-gi mo 'oo¹o tún² naa¹³ tuuitsáa² jo røø²¹u 'e cwii¹u jna 'ní¹ naa¹³." Joon mo gati²-tsi Tʉ³ 'elo joon gaty¹*í* o.

15

Jesú^s tyanⁱ Pilato

¹ Mo gajná² joon, joon 'in tya² to² tya' untsá² galicaain²¹ tún¹ coon¹³ jileei¹³ tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tifo² tya' ley coon' jileei²¹ tsacøøi¹³ 'in tyiin²gi. Joon ngajée¹i Jesú^s siñuu¹mo joon gangajaan¹²in tyanⁱ Pilato.

² Joon gaunng^í¹*í* Pilato Jesú^s:

—¿Tí 'nʉ røøi¹³ tya' tsá² Israel?

Jesú^s-gi gañii¹*í*:

—E joon foo²¹gi 'nʉ.

³ Jileei²¹ 'in tya² to² tya' untsá² ga'ní¹*í* Jesú^s liili¹.

⁴ Joon gaunng^í¹*í* Pilato Jesú^s tún¹ jin²in:

—¿Tí jo 'ee ngí¹²*í* coonti? Jóø²du'u xiiala 'ní¹*í* 'nʉ liili¹.

⁵ Pe jo gañii¹*í* Jesú^s coonti. 'Wii¹³ joon lí¹ tsa'goo²¹-tsi Pilato.

Sii¹in tsacøøi¹³ ijúun²mo Jesú^s

6 La nití²i Pilato 'e láa²i jaain²¹ 'in 'yuui² 'nñí³ la jee²¹² 'e tí² jmíi²¹² joon. Joon galáa²mo jaain²¹ 'in muui¹ 'in tsá² do.

7 Joon 'yuui² 'nñí³ jaain²¹ 'in sii²¹ Barrabás, 'ii jee²¹² 'in nigajngaai¹²gi tsá² coon²¹ li nigatíin¹in coon¹³ tsaa'to².

8 Joon gangalíin² tsá² joon gamíi¹i tyani Pilato 'e jmá¹ 'ido 'e la tiisi².

9 Pilato-gi gañii¹i:

—¿Ti 'iin²¹²naa' 'e láa²na Róøi¹³ tya' tsá² Israel?

10 Jin² Pilato la no 'wii¹³ li³o 'e gajaan¹²in 'in tya² to² tya' untsá² Jesús 'wii¹³ tsiiwúu¹mo tya' Jesús.

11 Pe 'in tya² to² tya' untsá² do nigashí²¹o Pilato 'e tya²gi wa'a láa¹i 'ido Barrabás.

12 Joon gaunngíi¹i tún¹ Pilato:

—¿'Ee 'iin²¹²naa' lí² coon¹³ 'in sii²¹ Róøi¹³ tya' tsá² Israel lo?

13 Joon gañii¹i tsá², 'oo¹o tá² liili¹ jin²in:

—¡Téen¹in 'ido tsaa' crúu¹³ no!

14 Gasíi²¹ Pilato tún¹ 'in tsá² do jin²in:

—¿'Ee gó² nigajmaa¹a 'inlo?

Pe 'in tsá² do gañii¹i tún¹ tá² liili¹ jin²in:

—¡Téen¹in 'ido tsaa' crúu¹³ no!

15 Joon 'wii¹³ 'iin²¹²in Pilato jáñ² røø²¹ coon¹³ 'in tsá¹ do joon galáa²mo Barrabás joongi gatyá²to² póo²i Jesús joon gajaan¹²in 'ido wa'a téen¹in tsaa' crúu¹³.

16 Mo ngayuui¹³ joon, joon gatyii¹mo 'láa² Jesús tyani Pilato joon gangajée¹i 'ii tyi¹ tya' róøi¹³ li sii²¹ Pretoria. Joon gauncaain²¹ ce jileei²¹ 'láa².

¹⁷ Joon tyii²¹i Jesús coon²¹ 'mi² yóoin² n̄uu² la
lí¹ 'e tyi² róøi¹³. Coon²¹gi corona lí² jmaai² tóon¹
gaton¹ mootyi² Jesús. Coon¹³ la joon ga'láa² 'wii²¹²
lue²¹i Jesús.

¹⁸ Joon ga'láa² tsá² do 'wii²¹² 'aa²¹i Jesús jin²in:
—¡Viva Róøi¹³ tya' tsá² Israel! ¡Wóo²-o
cwoseein²¹!

¹⁹ Joon coon¹³ 'no³ sii² cwaa²¹ gapó² mootyi²
Jesús joon ga'ñíi¹i Jesús.

²⁰ Mo ngayuui¹³ gaungøøi¹ la no joon gatyíi³o 'a
'mi² yóoin² n̄uu² do joon gaci¹i tún¹ Jesús siin³in
do-o. Tsifu joon gatyii¹mo Jesús itéen¹in 'ido crúu¹³.

Taain¹ tsá² Jesús tsaa' críu¹³

²¹ Jaain²¹ tsá² seein²¹ Cirene sii²¹ Simón, jmii²¹
Alejandro coon¹³ Rufo, najaai¹²i li tsajmaa¹a to².
Joon mo gangíi¹i do 'in 'láa² do gatyú²to² 'ido wa'a
coon²¹ crúu¹³ tya' Jesús.

²² Joon gangajée¹i Jesús fu coon²¹ li sii²¹ Gólgota,
coon²¹ li 'øøi¹²-tsi tsá² sii²¹ Mootyi² 'Líi²¹².

²³ Joon gacwo¹o 'ido Jesús vino caai¹³ jmi¹³ 'mó²
sii²¹ mirra pe Jesús-gi jo ga'un²un 'edo.

²⁴ Joon gateen¹in tsaa' crúu¹³ do. Joon 'in 'láa² do
gajmaa¹a jmaai²xu siin³ Jesús. Gacoo¹o 'iin lii¹i la
jaain²¹ do.

²⁵ 'Iin² ñú³ ningóo¹ mo gateen¹in Jesús tsaa'
crúu¹³.

²⁶ Joon gataan¹an coon²¹ júu³ yú' tysi² Jesús 'e
faa²¹a 'e ga'níi¹i Jesús. Faa²¹a la lo: "Róøi¹³ tya' tsá²
Israel 'ino."

²⁷ Caan²¹mo gataain¹ Jesús tsaa' crúu¹³ coon¹³ gáí¹ 'uun²¹, jaain²¹ li' caai tsáa¹ jaain²¹gí li' caai²¹ tooin²¹².

²⁸ La joon 'e gatsín¹ 'e jin² ni jí² tya' Dios: "Gaun'íi³in tsá² 'ii jee²¹² 'in gó²".

²⁹ Jileel²¹ 'in ngíi¹i do gajíi²mo Jesús joon gajøø²¹ø mootyíi¹i jin²in:

—'Ná-a 'in ifiin¹ cwo¹ do joon jee²¹² 'ni¹ jmíi²¹² ijmáa³o'o tún¹,

³⁰ laai²¹² 'wo'o no. Cwúui¹ tsaa' crúu¹³ no.

³¹ La joon jon 'in tyá² to² tya' untsá² coon¹³ tifo' tya' ley gaungøø¹ Jesús sii²¹i ruu²¹i:

—Galáa²mo 'in xeei²¹ joon 'ña'gí jo lí² lái¹ 'ña'a.

³² Wana ganee²¹e' gajngaa¹i tsaa' crúu¹³ tya'a 'ña'a joongí lí² jo¹o lí²na' 'e 'ii-o Cristo, Ráøi¹³ tya' tsá² Israel.

Joon cagi 'in gataain¹ crúu¹³ coon¹³ Jesús gajíi²mo 'ii.

Jún¹mo Jesús

³³ Mo gatí² tyiiañi¹ galinuu²¹ coonti ca 'iin² 'ni¹ ca'lóo².

³⁴ Mo gatí² 'e hora joon ga'oo¹o Jesús jin²in:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? ('E 'øøi²¹-tsi jin²in: Dios tyiia, Dios tyiia, ¿'ee lí' nigatíiu¹³u jna?)

³⁵ 'Inlíi¹³ 'in téein² do niganúu²un joon gajin²in:

—Náu²duu', nitø¹ø Elías.

³⁶ Joon gangó¹ jaain²¹ cwiin¹in. Mo ngayuui¹³ gaun'laa²¹ coon²¹ esponja coon¹³ vino tiin²¹ joon gauntyii²¹ coon nii²¹² sii² gacwo¹o Jesús. Joon gajin²in:

—Jaan²duu', nee²du' wana jó¹ Elías jaxáa¹i 'ino.

37 Tsifu joon ga'oo¹o Jesús coon²¹ naa'¹³ tá² liili¹ joon gajún¹mo.

38 Joon coon²¹ 'mi'² 'íi¹ inuu cwo¹ fee¹ do ga'gii²¹ coonti tún² fóo¹³. Ti² yu' joongi ca ti² 'wii²¹² ga'gii²¹.

39 Joon 'in tyu² to² 'láa² romano 'in siin¹² tyani li taain¹ Jesús do mo ganii²¹ xiala ga'oo¹o Jesús joongi xiala gajún¹ 'ido joon gajin²in:

—'E la ja²mo, 'in tsañuu¹ lo Jónon¹ Dios 'i.

40 Coon²¹ li téein² tsamí² wíin²gi gajóøø²ø. Jee²¹² 'ii siin¹² María Magdalena joongi María sáa³ Jacobo 'in xuui²¹²gi Sé³. Joongi siin¹² Salomé do.

41 'In tsamí² lo nigangi¹ coon¹³ Jesús. Joongi nigajmaa¹a 'e dø¹'ido la 'ii²¹² gangi¹ Jesús Galilea. Joongi fúu¹mo tsamí² 'in téein² do 'in gangalíin² coon¹³ Jesús Jerusalén.

Ga'á¹mo Jesús

42 Joon la xuu tiin¹xu 'wii¹³ 'e jmii²¹² tyaa' 'e tyaa¹ tyu² ('øøi¹²¹-tsi tsá² cwoon¹ 'ló¹ jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²)

43 joon gajó² Sé³, tsá² seein²¹ coon fuu²¹ sii²¹ Arimatea. 'In Sé³ no jaain²¹ jee²¹² tsacøøi¹³ joon jaain²¹ tsá² 'in siján¹an jmii²¹² mi tyu² Dios to². Jo 'goo²¹o coonti. Ga'í¹ 'ido tyani Pilato joon gamii¹o cuerpo tyaa' Jesús.

44 Pilato do ganga'goo²¹-tsi 'e najún¹mo Jesús jmoono. Joon gatø¹ø 'in tyu² to² 'láa² do gaunngi¹i wa'a jo¹o gajúun²in.

45 Mo gajin² 'in tyu² to² 'láa² do 'e jo¹o gajúun²in joon gacwoo¹ Pilato cuerpo tyaa' Jesús 'e cóñ² Sé³ do.

⁴⁶ Tsifu joon galó² Sé³ do coon²¹ 'mi'² taa²¹ tyú². Joon gaxíia² cuerpo tya' Jesús joon gacin¹in 'e 'mi'² taa²¹ do. Joon gataan¹²in coon²¹ tsi 'aan¹ li² coon²¹ tsaa' xá¹. Joon gasii²¹i coon²¹ cuun²¹² 'ootoo²¹ 'aan¹ do.

⁴⁷ Joon ganii²¹ María Magdalena coon¹³ María sáa³ Sé³ li ga'ái¹ Jesús do.

16

Mo gajiin¹in tún¹ Jesús

¹ Mo gangii¹i jmiíi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² joon María Magdalena coon¹³ Salomé coon¹³ María sáa³ Jacobo galó² jmiíi²¹ jmafuu²¹ 'e tsaxee¹i tya' Jesús.

² Joon 'áa³ jmiíi²¹² 'láa² 'wii²¹² semóo¹³, mo ga'yeei²¹ ñí¹, tyalíin² li ga'ái¹ Jesús.

³ Sii^{'21}i ruu^{'21}i:
—¿lin 'in jan¹ 'e cuun²¹² 'e jni¹ 'oo'aan¹ do?
—Sii^{'21}i.

⁴ Pe mo ganii²¹ jo 'e cuun²¹² fee¹ li do. Jo si^{'2}gi 'áan³ tya'.

⁵ Mo gangatáá¹i tsi too²¹ 'aan¹ do ganii²¹i jaain²¹ simii^{'21}, taa²¹ siin³ liili¹, tyíin¹in li¹ caai²¹ 'aan¹ tsáa¹ do. Joon gafoo¹mo 'in tsamí² do.

⁶ Pe 'in simii^{'21} dogi gasii^{'21}i 'ii:
—Jo foo^{'13}naa'. 'Naa^{'21}naa' Jesús tsá² Nazaret 'in gateein¹ tsá² tsaa' crúu¹ do. Pe nigajiin¹o. Jo 'yuui²gi lo. Jóø²duu' li ga'ii²¹ do.

⁷ Cwolíin²naa', cwošíi^{'13}ii¹ tsá² tya'a coon¹³ Tú³ 'e tsáa¹a Jesús nifugí tyii¹ fu Galilea. Joon do-o imáa¹naa' 'i jiin^{'13} la nigajin^{'2}in.

⁸ Joon gangalíin²mo cwiin¹in li roon¹ 'aan¹ do 'wii¹³ jleei¹ gafoo^{'21}i liili¹. Jo 'iin gasii^{'21} coonti jiin¹³ jaain²¹ 'wii¹³ gafoo^{'21}i liili¹.

Jesús gajnee¹in tyani María Magdalena

⁹ Mo ngayuui¹³ joon 'e gajiin¹ Jesús, mo gajná²'e galáa² 'wii²¹² semóo¹ do joon gajnée¹in Jesús 'láa² 'wii²¹² tyani María Magdalena, jaain²¹ tsamí² 'in ga'woo¹i Jesús dyái¹ 'in 'lii¹' alma ty'a'a.

¹⁰ Joon 'ido-o gangóo¹ ngasii^{'12}i 'in nigangiⁱ coon^{'13} Jesús. Joon do-o taai¹ xuui²¹²-tsi joon ci^{'2}o.

¹¹ Joon mo ganúu²un 'ii 'e seen²¹mogi Jesús joongi 'e niganii²¹mo 'in tsamí² do 'ii jo gajo¹ galii^{'2}i 'e jin² 'in tsamí² do.

Gajnée¹in tyani gái¹ tsá² ty'a'a

¹² Mo ngayuui¹³ joon gajnée¹in Jesús xiiia^{'21}gi lii¹i tyani gái¹ tsá² 'in ngaliin¹ coon²¹ ty'a'i fu¹.

¹³ 'Ii-gi ngalíin²mo ngasii^{'12}i tsá² ty'a' Jesús pe jon'gi júu³ ty'a' 'ii jo¹ galii^{'2}i.

Síi¹i Jesús ji dyajaain²¹ tsá² ty'a'a

¹⁴ Mo liciiin²¹xu joon gajnée¹in tún¹ Jesús coon²¹ li néei¹ 'in dyajaain²¹ tsá² ty'a'a gó^{'2}ø. Joon gaunngii¹i tsá² ty'a'a do xiiala li' 'e jo jo¹ liii² 'ido, joongi 'waa^{'21}-tsi 'ido tsu 'wii¹³ jo jo¹ galíi² la jileei^{'21} 'in gasii^{'21}i 'ii 'e nijiin¹ Jesús.

¹⁵ Joon gajin' Jesús síi^{'21}i tsá² ty'a'a:

—Cwolíin²naa' la 'ui fu juncwii²¹. Síi¹³ii' jileei^{'21} tsá² júu³ tyá² ty'a' xiiala itiin¹³ tsá² tyani Dios.

16 Joon jileei²¹ 'in jo¹ líii² 'e júu³ tyá² do joon 'in sáai² jmíi²¹ itiin¹³mo 'i. Pe 'in jo jo¹ líii² li 'líi³ itsáa¹a.

17 Joon 'in jo¹ líii² ijmáa¹a 'e li² lo: Coon¹³ 'ii²¹ tyiajna i'wooi²¹ jileei²¹ 'in 'líi³ taai² almas tya' tsá². Joon ifaa²¹o jmíi¹ xija²¹.

18 Joongí isaan²¹in coon¹³ cwoo²¹o mii²¹ pe jo ijmá¹ 'nii²¹ tya'a. Joongí wana 'uun²¹ 'ootyíi² jo ijmá¹ 'ii²¹. Joongí táan¹an cwoo²¹o tya' 'in tsatsaa¹³ joon 'láa²mo 'i.

Mo gasoo¹o Jesús fu ñu'fú²

19 Mo ngayuui¹³ gafee²¹i Jesús tsá² tya'a do joon ganga²mo Ña'ñu¹u' Jesús fu ñu'fú². Joon do-o gan-gacwaa²¹ li' caai²¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹.

20 Joon ga'woo²¹mo tsá² tya'a ngasii¹²i tsá² xiuala itiin¹³ tsá² la caan²¹mo. Joon coon¹³ 'ña'a Jesús 'e uncoon¹³on. Joon coon¹³ milagro 'e jmoo¹o tsá² tya'a litsáai¹-tsi tsá² 'e jo¹o júu³ tya' Jesús. Amén.

Juu³ ty₄² 'e gafaa²¹ Díos tyá' tsá²
New Testament in Chinantec, Quiotepec
(MX:chq:Chinantec, Quiotepec)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Quiotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Quiotepec [chq], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Quiotepec

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022**

3808f8d2-c323-5477-a114-0f18fe74613e